ΕΣΤΙΑ

ΤΟΜΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ ΕΚΤΟΣ

1883

[ΙΟΥΛΙΟΣ — ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ]

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΛΑ
ΛΑΥΡΙΩΤΟΥ
ΑΥΞΩΝ ΑΡΙΘ.

ΤΙΜΑΤΑΙ ΦΡ. 6. — ΔΕΔΕΜ. ΦΡ. 8

ΑΘΗΝΗΣΙ
Γ. ΚΑΣΔΟΝΗΣ, ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Γραφεῖον τῆς Ἑστίας: Ἐπὶ τῆς Λεωφόρου Πανεπιστημίου, 39.

1883

Ἀριθ. 405 – Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ Η'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΙΣΤ' | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι γρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ γρ. 20. – Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ Ἰανουαρ. ἑνὸς τοῦ αὐτοῦ ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι – Γραφεῖον Διευθ.: Ἐπὶ τῆς λεωφ. Πανεπιστημίου 30. | 2 Ὀκτωβρίου 1883

Η ΚΟΡΗ ΤΟΥ ΛΟΧΑΓΟΥ

[Μυθιστόρημα Ἀλεξάνδρου Πούσκιν].

Συνέχεια τοῦ σελ. 612.

Δ'

Η μονομαχία.

Παρῆλθον πολλαὶ ἑβδομάδες, καθ' ἃς τόσον συνείθισα εἰς τὸν ἐν τῷ φρουρίῳ βίον, ὥστε μοὶ ἐφαίνετο οὐ μόνον ὑποφερτός, ἀλλὰ καὶ εὐχάριστος μάλιστα. Ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ φρουράρχου μὲ ἐθεώρουν ὡς μέλος τῆς οἰκογενείας. Ὁ φρούραρχος καὶ ἡ σύζυγός του ἦσαν ἐξαίρετοι ἄνθρωποι. Ὁ Ἰβὰν Κούσμιτς, ὅστις ἀπὸ παιδὸς τοῦ λόχου εἶχεν ἀνέλθει εἰς τὸν βαθμὸν ἀξιωματικοῦ, ἦτο ἀνὴρ ἁπλοῦς τοὺς τρόπους καὶ ἀπαίδευτος, ἀλλ' ἀγαθὸς καὶ ἀκέραιος. Ἡ σύζυγός του ἦγε καὶ ἔφερεν αὐτόν, τοῦτο ὅμως συνεβιβάζετο μὲ τὴν ἔμφυτον νωθρότητα τοῦ χαρακτῆρός του. Ἡ Βασίλισσα Ἰεγορόβνα διῴκει τὰ τοῦ στρατοῦ ἀπαραλλάκτως ὡς καὶ τὰ τῆς οἰκίας αὐτῆς, καὶ αὕτη ἔδιδε τὰς διαταγὰς τὰς ἀφορώσας εἰς τὴν τοῦ φρουρίου ὑπηρεσίαν ἀπαραλλάκτως ὡς καὶ τὰς ἀφορώσας εἰς τὸ νοικοκυριόν της. Ἡ Μαρία Ἰβάνόβνα βαθμηδὸν ἡμέρωσε καὶ δὲν ἦτο τόσον ἀγρία, ὡς ὅτε τὸ πρῶτον τὴν εἶδον. Ἐσχετίσθημεν περισσότερον. Εἶδον δέ, ὅτι καὶ καρδίαν εἶχεν ἀγαθὴν καὶ κρίσιν πολλήν. Μικρὸν κατὰ μικρὸν προσφκειούμην μὲ τὴν καλὴν ἐκείνην οἰκογένειαν, καθὼς καὶ μὲ αὐτὸν τὸν Ἰβὰν Ἰγνάτιτς, τὸν ἑτερόφθαλμον ὑπολοχαγόν, ὃν ὁ Σβαμπρίνης κατηγόρει ὡς ἔχοντα ὑπόπτους σχέσεις μετὰ τῆς Βασιλίσσης Ἰεγορόβνας, ὅπερ ὅμως ἦτο ψευδέστατον. Ἀλλ' ὁ Σβαμπρίνης δὲν ἐσκοτίζετο ποσῶς διὰ τοσοῦτον μικρὰ πράγματα, ἂν αἱ καταλαλιαί του ἦσαν βάσιμοι ἢ ἀνυπόστατοι.

Ἐγενόμην ἀξιωματικός. Ἡ ὑπηρεσία ἥκιστα ἦτο ὀχληρά. Ἐν τῷ εὐλογημένῳ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ φρουρίῳ ἐκείνῳ, οὔτε ἀσκήσεις στρατοῦ εἴχομεν, οὔτε φρουράς, οὔτε στρατιωτικὰς ἐπιθεωρήσεις. Ὁ λοχαγὸς ἐγύμναζεν ἐνίοτε τοὺς στρατιώτας του, ἀλλὰ τοῦτο ἔκαμνε μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ κατατρίβῃ εὐαρέστως τὰς ὥρας του. Ἀλλὰ δὲν εἶχεν ἀκόμη κατορθώσει νὰ τοῖς μάθῃ τί ἐστι κλίσις ἐπὶ δεξιᾷ καὶ κλίσις ἐπ' ἀριστερᾷ· ἐπεδόθην εἰς τὴν μελέτην καὶ ὁ ζῆλος πρὸς τὰ γράμματα ἀνεζωπυρήθη ἐν ἐμοί. Τὴν πρωΐαν ἀνεγίνωσκον καὶ ἀπεπειρώμην νὰ μεταφράζω, ἐνίοτε δὲ καὶ νὰ στιχουργῶ. Ἐγευμάτιζον σχεδὸν καθ' ἑκάστην παρὰ τῷ φρουράρχῳ, ὅπου συνήθως διέτριβον καὶ τὸ ὑπόλοιπον τῆς ἡμέρας. Τῇ ἑσπέρᾳ δὲ ἤρχετο ὁ παπᾶ Γαρασίμ μετὰ τῆς συζύγου του Ἀκουλίνας, ἥτις ἦτο ἡ χειροτέρα κακογλωσσοῦ τῆς χώρας. Οἴκοθεν ἐννοεῖται, ὅτι καθ' ἑκάστην ἐβλεπόμεθα ὁ Σβαμπρίνης καὶ ἐγώ. Ὅμως ἀπὸ ὥρας εἰς ὥραν ἐμειοῦτο ἡ εὐχαρίστησις, ἣν ἠσθανόμην ἐκ τῆς συνομιλίας του. Αἱ ἀκατάπαυστοι ἀστειότητες αὐτοῦ περὶ τῆς οἰκογενείας τοῦ φρουράρχου καὶ ἰδίως πειρακτικαί τινες παρατηρήσεις αὐτοῦ περὶ τῆς Μαρίας Ἰβάνόβνας τὰ μάλιστα μὲ δυσηρέστουν. Ἐν τῷ φρουρίῳ μόνον μὲ τὴν οἰκογένειαν ἐκείνην εἶχον σχέσεις, ἀλλὰ δὲν ἐπεθύμουν καὶ ἄλλης τινὸς τὴν σχέσιν.

Ἐνάντιον πασῶν τῶν προρρήσεων οἱ Βασκὶρ δὲν ἐπλησίαζον. Ἄκρα ἡσυχία ἐπεκράτει περὶ τὸ φρούριόν μας. Ἀλλ' ἡ ἡσυχία αὕτη ἐταράχθη αἴφνης ὑπὸ ἐμφυλίου πολέμου.

Εἶπον ἀνωτέρω, ὅτι κατεγινόμην ὀλίγον εἰς στιχουργίαν. Τὰ δοκίμιά μου ἀναλόγως τῆς ἐποχῆς δὲν ἦσαν παντάπασιν ἀπορριπτέα, καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Σουμαροκώφ[1] τὰ ἐπῄνεσε πολλὰ ἔτη βραδύτερον. Μίαν ἡμέραν συνέπεσε νὰ γράψω ἀσμάτιόν τι, ὅπερ μοὶ ἤρεσε. Εἶναι γνωστόν, ὅτι οἱ συγγραφεῖς ὑπὸ τὸ πρόσχημα νὰ κοῦσωσι τὰς κρίσεις τῶν ἄλλων ζητοῦσι νὰ εὕρωσιν εὐμενεῖς ἀκροατὰς τῶν ἔργων των· ἀντέγραψα λοιπὸν τὸ ἀσμάτιόν μου καὶ τὸ ἔφερον εἰς τὸν Σβαμπρίνην, ὅστις μόνος ἐν τῷ φρουρίῳ ἠδύνατο νὰ κρίνῃ περὶ ποιήματος.

Μετὰ βραχὺ προοίμιον ἐξήγαγον ἐκ τοῦ θυλακίου μου τὸν χάρτην καὶ τῷ ἀνέγνωσα τοὺς ἀκολούθους στίχους :[2]

Ἐξολοθρεύων τοὺς ἐρωτικοὺς λογισμοὺς προσπαθῶ
νὰ λησμονήσω τὴν ὡραίαν μου! Φεῦ, ἀποφεύγων τὴν
Μάσσαν μου, ἐλπίζω νὰ ἐπανακτήσω τὴν ἐλευθερίαν μου!
Ἀλλ' οἱ αἰχμαλωτίσαντές με ὀφθαλμοὶ εἰσὶ πάντοτε

1. Ποιητὴς διάσημος τότε, λησμονηθεὶς ἔπειτα.

2. Οἱ στίχοι οὗτοι εἶναι γεγραμμένοι κατὰ τὸ ὕφος, τὸ ἐν χρήσει κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην.

ἐνώπιόν μου. Κατετάραξαν τὴν ψυχήν μου καὶ ἐξηφάνισαν τὴν ἡσυχίαν μου.

Σὺ ἤτις γινώσκεις τὰς δυστυχίας μου, Μάσσα, βλέπουσα ἐμὲ ἐν αὐτῇ τῇ οἰκτρᾷ καταστάσει, λυπήσου τὸν αἰχμάλωτόν σου.

«Πῶς σοῦ φαίνεται;» ἠρώτησα τὸν Σβαμπρίνην, ἀναμένων ἐγκώμιον τι, ὡς ὀφειλόμενον φόρον.

Ἀλλὰ μετὰ μεγίστης δυσαρεσκείας ἤκουσα τὸν Σβαμπρίνην, ὅστις συνήθως ἦτο λίαν φιλόφρων καὶ περιποιητικώτατος, νὰ μοὶ εἴπῃ κατὰ πρόσωπον, ὅτι τὸ ἀσμάτιον δὲν ἤξιζε τίποτε.

«Πῶς τοῦτο; τὸν ἠρώτησα ἀγωνιζόμενος ν' ἀποκρύψω τὴν δυσαρέσκειάν μου.

— Διότι τοιοῦτοι στίχοι, μοὶ ἀπεκρίθη, εἰσὶν ἄξιοι τοῦ διδασκάλου μου Γρεδιακόφσκη[1] καὶ μοὶ ἐνθυμίζουν πολὺ τὰ ἐρωτικὰ ᾠδάρια αὐτοῦ».

Ἔλαβεν ἀπὸ τὰς χεῖράς μου τὸν χάρτην καὶ ἤρχισε νὰ ἐξονυχίζῃ ἀνηλεῶς ἕκαστον στίχον, ἑκάστην λέξιν, ἐξευτελίζων με κακεντρεχέστατα. Δὲν ἠδυνήθην νὰ κρατηθῶ καὶ ἥρπασα ἐκ τῶν χειρῶν του τὸν χάρτην, καὶ τῷ ἐδήλωσα ὅτι ἐπὶ ζωῆς μου δὲν θὰ τῷ δείξω καμμίαν ἐκ τῶν ποιητικῶν μου συνθέσεων. Ὁ Σβαμπρίνης καὶ ταύτην μου τὴν ἀπειλὴν δὲν παρέλιπε νὰ χλευάσῃ.

«Νὰ ἰδῶμεν, μοὶ εἶπεν, ἂν θὰ ἠμπορέσῃς νὰ κρατήσῃς τὸν λόγον σου· οἱ ποιηταὶ χρειάζονται ἕνα ἀκροατήν, ὡς ὁ Ἰβὰν Κούσμιτς φιάλην οἰνοπνεύματος πρὸ τοῦ φαγητοῦ. Καὶ ποία εἶναι, σὲ παρακαλῶ, αὐτὴ ἡ Μάσσα, εἰς τὴν ὁποίαν φανερώνεις τὰ τρυφερὰ αἰσθήματά σου καὶ τὴν ἐρωτικήν φλόγα σου; Μήπως εἶναι ἡ Μαρία Ἰβανόβνα;

— Δὲν εἶναι ἰδική σου δουλειά, ἀπεκρίθην συνοφρυωθείς, νὰ μάθῃς ποία εἶναι αὐτὴ ἡ Μάσσα, οὔτε αἱ συμβουλαί σου μοῦ χρειάζονται, οὔτε τὰς εἰκασίας σου θέλω νὰ κούσω.

— Ὦ! ὦ! τί κενόδοξος ποιητής, καὶ τί ἐχέμυθος ἐραστής, ὁποῦ εἶσαι! ἐξηκολούθησεν ὁ Σβαμπρίνης ἐρεθίζων με ἔτι μᾶλλον. Ἄκουσον μίαν φιλικὴν συμβουλήν: Ἂν θέλῃς νὰ ἐπιτύχῃς σὲ προτρέπω νὰ μὴ καταφεύγῃς εἰς τὰ ᾄσματα.

— Τί ἐννοεῖτε μὲ αὐτό κύριε; ἀνέκραξα. Ἐξηγήθητε σᾶς παρακαλῶ.

— Εὐχαρίστως, ὑπολαβὼν εἶπεν ἐκεῖνος. Ἐννοῶ ὅτι ἂν θέλῃς νὰ ἔλθῃ ἡ Μάσσα Μιρονώφ νὰ σὲ εὕρῃ τὸ βράδυ, ἀντὶ νὰ γράφῃς στίχους περιπαθεῖς, καλλίτερα θὰ ἔκαμνες ἂν τῆς ἐχάριζες ἓν ζευγάρι σκουλαρίκια.».

Τὸ αἷμά μου ἀνέβρασε. «Διατί ἔχεις τοιαύτην ἰδέαν περὶ αὐτῆς; ἠρώτησα, ἀγωνιζόμενος νὰ συγκρατήσω τὴν ἀγανάκτησίν μου.

— Διότι, ἀπεκρίθη, σατανικῶς μειδιῶν, διότι γνωρίζω ἐξ ἰδίας πείρας τὰ συνήθια της.

— Ψεύδεσαι, ἄθλιε, τῷ ἐκραύγασα μανιωδῶς, ψεύδεσαι ἀναιδέστατα.»

Ὁ Σβαμπρίνης ἤλλαξεν ὄψιν.

«Τοῦτο δὲν θὰ περάσῃ ἔτσι, μοὶ εἶπε σφίγγων ἰσχυρῶς τὴν χεῖρά μου· θὰ μοὶ δώσητε ἱκανοποίησιν.

— Πολὺ καλά, ὅταν ἀγαπᾶς» ἀπεκρίθην μετὰ χαρᾶς· διότι ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἤμην ἕτοιμος νὰ τὸν κατασπαράξω. Ἔσπευσα πάραυτα εἰς τὸν Ἰβὰν Ἰγνάτιτς, ὃν εὗρον κρατοῦντα βελόνην εἰς τὴν χεῖρα. Κατὰ διαταγὴν τῆς συζύγου τοῦ φρουράρχου, ὡρμάθιζε μύκητας, ἑτοιμάζων οὕτως αὐτοὺς πρὸς ἀποξήρανσιν διὰ τὸν χειμῶνα:

«Ἀ! Πιότρ Ἀνδρέιτς, μοὶ εἶπεν ἅμα μὲ εἶδε, καλῶς ὡρίσες. Πῶς ἦτο καὶ τοῦτο; ἂν μοῦ δίδετε τὴν ἄδειαν νὰ σᾶς ἐρωτήσω.» Τῷ εἶπον ἐν ὀλίγαις λέξεσιν, ὅτι ἤρισα μετὰ τοῦ Ἀλέξεϊ Ἴβανιτς, καὶ ὅτι τὸν παρακαλῶ νὰ παραστῇ ὡς μάρτυς μου. Ὁ Ἰβὰν Ἰγνάτιτς μὲ ἤκουσε μέχρι τέλους μετὰ μεγίστης προσοχῆς, προσηλῶν ἐπ' ἐμοῦ ἀτενῶς τὸν μόνον αὐτοῦ ὀφθαλμόν.

«Κατεδέχεσθε νὰ εἰπῆτε, μοὶ εἶπεν, ὅτι θέλετε νὰ φονεύσητε τὸν Ἀλέξεϊ Ἴβανιτς καὶ ἐγὼ νὰ γείνω μάρτυς σου· αὐτὸ θέλετε νὰ μοὶ εἰπῆτε; ἂν μοὶ δίδετε τὴν ἄδειαν νὰ σᾶς ἐρωτήσω.

— Ἀκριβῶς αὐτό.

— Ἀλλά, Θεέ μου, τί τρέλλα σᾶς ἦλθε, Πιότρ Ἀνδρέιτς; Ὑβρίσθητε μὲ τὸν Ἀλέξεϊ Ἰβανιτς. Ἔ, καὶ τί μὲ τοῦτο; σπουδαῖο πρᾶγμα! ὡσὰν νὰ κολλᾷ κάνενὸς ἡ ὕβρις εἰς τὸ πρόσωπον. Σὲ εἶπεν ἀνοησίαις; εἰπέτε του παλαβομάραις, ἐσήκωσε τὸ χέρι του διὰ νὰ σᾶς κτυπήσῃ, δόστε του ἓν ράπισμα· σᾶς ἔδωκε κ' ἐκεῖνος, ἄλλο σεῖς· καὶ ἔπειτα τραβᾶτε ὁ καθένας τὸν δρόμον του, καὶ μπαίνομε ὕστερα ἡμεῖς εἰς τὸ μέσον καὶ τὰ συμβιβάζομεν. Τώρα ὅμως... Καὶ εἶναι καλὸ πρᾶγμα νὰ σκοτώνῃ κανεὶς τὸν πλησίον του; ἂν μοῦ δίδετε τὴν ἄδειαν νὰ σᾶς ἐρωτήσω. Καὶ ἂν ἦτο βέβαιον πῶς σεῖς θὰ τὸν σκοτώσητε, κάτι ὑποφέρεται. Ὁ Θεὸς νὰ μὲ συγχωρέσῃ, ἀλλὰ δὲν τὸν χωνεύω καθόλου. Ἂν ὅμως αὐτὸς σὲ σουβλίσῃ, τότε ὡραῖα μὰ τὴν ἀλήθεια θὰ τὰ καταφέρῃς. Καὶ ποιὸς θὰ ἔβγῃ κερδεμένος; ἂν μοῦ δίδετε τὴν ἄδειαν νὰ σᾶς ἐρωτήσω.»

Τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ φρονίμου ἀξιωματικοῦ οὐδόλως μὲ ἐκλόνησαν. Ἡ ἀπόφασίς μου ἦτο ἀκράδαντος. «Ὅπως ἀγαπᾶτε, εἶπεν ὁ Ἰβὰν Ἰγνάτιτς, κάμετε ὅ τι σᾶς ἀρέσει, ἀλλὰ τί νὰ κάμω ἐγὼ νὰ γείνω μάρτυς; Ἔ, κτυποῦνται δύο, πολὺ καλά· ὕστερα; αὐτὸ σᾶς φαίνετε παράξενον; ἂν μοῦ δίδετε τὴν ἄδειαν νὰ σᾶς ἐρωτήσω. Δόξα τῷ Θεῷ εἶδα ἀπὸ κοντὰ καὶ τοὺς Σουηδοὺς καὶ τοὺς Τούρκους καὶ αὐτὰ τὰ πράγματα δὲν μοῦ κάμνουν πολλὴν ἐντύπωσιν».

Προσεπάθησα νὰ τῷ ἐξηγήσω ὅσῳ ἐδυνάμην καλλίτερον τίνα τὰ καθήκοντα τοῦ μάρτυρος. Ἀλλ' ὁ Ἰβὰν Ἰγνάτιτς δὲν ἦτο εἰς κατάστασιν νὰ ἐννοήσῃ. «Κάμετε ὅπως ἀγαπᾶτε, εἶπεν. Ἂν ἐπρόκειτο νὰ νικήσω εἰς αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν ἐκεῖνο ποῦ ἔπρεπε νὰ κάμω ἐγὼ ἦτο νὰ ὑπάγω νὰ ἀναγγείλω εἰς τὸν Ἰβὰν Κούσμιτς, σύμφωνα πρὸς τοὺς στρατιωτικοὺς κανονισμούς, πῶς πρόκειται νὰ γείνῃ μέσα εἰς τὸ φρούριον μία πρᾶξις ἐγκληματικὴ καὶ ἐναντία εἰς τὰ συμφέροντα τοῦ στέμματος καὶ νὰ εἰπῶ τοῦ φρουράρχου πῶς εἶναι καλὸν νὰ λάβῃ τὰ ἀναγκαῖα μέτρα...»

Ἐφοβήθην καὶ καθικέτευσα τὸν Ἰβὰν Ἰγνάτιτς νὰ μὴ εἴπῃ τίποτε εἰς τὸν φρούραρχον. Κατώρθωσα μετὰ πολλοῦ κόπου νὰ τὸν καταπραύνω καὶ νὰ λάβω τὸν λόγον του, ὅτι θὰ σιωπήσῃ· μεθ' ὃ τὸν ἀφῆκα ἥσυχον.

Κατὰ τὴν συνήθειάν μου μετέβην τὴν ἑσπέραν εἰς τοῦ φρουράρχου. Προσεπάθησα νὰ φανῶ ἤρεμος καὶ φαιδρός, ἵνα μὴ διεγείρω ὑποψίας καὶ ἵνα ἀποφύγω ὀχληρὰς ἐρωτήσεις. Ὁμολογῶ ὅμως ὅτι δὲν εἶχον τὴν ἀπάθειαν ἐκείνην, ἣν καυχῶνται ὅτι ἔχουσιν ἄλλοι ἐν παρομοίᾳ περιστάσει. Καθ' ὅλην τὴν ἑσπέραν ἐκείνην ἔβλεπον, ὅτι εἶχον καταστῆ πλέον τοῦ συνήθους εὐαίσθητος καὶ περιπαθής. Ἡ Μαρία Ἰβανόβνα μοὶ ἐφαίνετο τότε εἴπερ ποτὲ καὶ ἄλλοτε ὡραία καὶ ἀξιαγάστος. Ἕνεκα δὲ τῆς ἰδέας, ὅτι τὸ ἔσχατον ἴσως ἔβλεπον αὐτήν, διέβλεπον ἐν αὐτῇ νέα θέλγητρα. Ὁ Σβαμπρίνης εἰσῆλθε. Λαβὼν δ' αὐτὸν ἰδιαιτέρως τῷ ἀνεκοίνωσα τὴν μετὰ τοῦ Ἰβὰν Ἰγνάτιτς συνομιλίαν.

«Τί χρειαζόμεθα τοὺς μάρτυρας! μοὶ εἶπε ταχέως. Ἠμποροῦν κάλλιστα καὶ νὰ λείψουν.».

Συνεφωνήσαμεν δὲ νὰ μονομαχήσωμεν ὄπισθεν τῶν σωρῶν τῶν ἀχύρων, τῇ ἕκτῃ πρωϊνῇ ὥρᾳ τῆς ἐπαύριον. Βλέπων ἡμᾶς οὕτω φιλικῶς διαλεγομένους, ὁ Ἰβὰν Ἰγνάτιτς περιχαρὴς ὀλίγον ἔλειψε νὰ μᾶς προδώσῃ.

«Ἔτσι ἔπρεπε νὰ κάμετε ἀπὸ πρῶτα, μοὶ εἶπε χαίρων προδήλως. Κάλλιον κακὸς συμβιβασμός, παρὰ καλὸ μάλλωμα.

— Τί; τί, Ἰβὰν Ἰγνάτιτς, εἶπεν ἡ σύζυγος τοῦ φρουράρχου, ἡ ὁποία ἔπαιζε *πασιέντσαις* εἰς μίαν γωνίαν, δὲν ἤκουσα καλά.»

Ὁ Ἰβὰν Ἰγνάτιτς, κατανοήσας ἐκ τῆς φυσιογνωμίας μου, ὅτι δυσηρεστήθην, ἐνθυμήθη τὴν ὑπόσχεσίν του, τὰ ἔχασε καὶ δὲν εἶξευρε τί νὰ παντήσῃ. Ὁ Σβαμπρίνης τὸν ἐξήγαγε τῆς ἀμηχανίας.

«Ὁ Ἰβὰν Ἰγνάτιτς, εἶπε, μᾶς ἐπαινεῖ, διότι τὰ ἐφτιάσαμεν πάλιν.

— Καὶ μὲ ποῖον, πατεράκη μου, ἐμάλλωσες;

— Μὲ τὸν Πιότρ Ἀνδρέιτς, καὶ τὰ ἐχονδρύναμεν μάλιστα.

— Μὰ διατί;

— Διὰ τιποτένια πράγματα, δι' ἕνα τραγουδάκι.

— Ὡραία αἰτία διὰ μάλλωμα, ἕνα τραγουδάκι. Καὶ πῶς συνέβη αὐτό;

— Ἰδοὺ πῶς. Ὁ Πιότρ Ἀνδρέιτς ἔκαμε αὐταῖς ταῖς ἡμέραις ἕνα τραγοῦδι καὶ ἦλθε νὰ μοῦ τραγουδήσῃ σήμερα τὸ πρωΐ. Τότε ἐγὼ τοῦ ἐτραγούδησα ἓν ἄλλο τὸ ἰδικόν μου:

Τοῦ λοχαγοῦ ὡραία κόρη
μέσ' 'ς τὰ μεσάνυχτα ποῦ τρέχει.

Ἐπειδὴ ἐγὼ ἐτραγῳδοῦσα ἄλλον σκοπόν, τοῦ ἐκακοφάνη τοῦ Πιότρ Ἀνδρέιτς. Ἀλλ' ἔπειτα ἐσκέφθη, ὅτι ὁ καθένας εἶναι ἐλεύθερος νὰ τραγῳδῇ ὅ τι θέλει καὶ ἔτσι τὰ ἐφτιάσαμε.»

Ἡ ἀναίδεια τοῦ Σβαμπρίνη μὲ κατετάραξε· ἀλλ' οὐδεὶς ἄλλος ἐκτὸς ἐμοῦ ἐννόησε τοὺς χυδαίους ὑπαινιγμοὺς αὐτοῦ. Οὐδεὶς τοὐλάχιστον ἐπειράθη νὰ ντεπίσῃ τι. Ἀπὸ τῶν ποιημάτων ἡ ὁμιλία ἐστράφη εἰς τοὺς ποιητὰς ἐν γένει καὶ ὁ φρούραρχος ἔκαμε τὴν παρατήρησιν, ὅτι ὅλοι αὐτοὶ εἶναι διεφθαρμένοι καὶ μέθυσοι εἰς τὸν ἔσχατον βαθμόν· μὲ προέτρεψε δὲ φιλικῶς νὰ παραιτήσω τὴν ποίησιν, ὡς ἀσυμβίβαστον μὲ τὴν θέσιν μου καὶ εἰς οὐδὲν χρήσιμον.

Δὲν ἐδυνάμην νὰ ὑποφέρω τὴν παρουσίαν τοῦ Σβαμπρίνη· ὅθεν ἔσπευσα νὰ ἀποχαιρετίσω τὸν φρούραρχον καὶ τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ. Ἐπανελθὼν οἴκαδε ἐξήτασα τὸ ξίφος μου, ἐδοκίμασα τὴν αἰχμήν του καὶ κατεκλίθην ἀφ' οὗ πρῶτον παρήγγειλα εἰς τὸν Σαβέλιτς νὰ μ' ἐξυπνήσῃ τῇ ἐπαύριον εἰς τὰς ἕξ.

Τῇ ἐπαύριον κατὰ τὴν ταχθεῖσαν ὥραν ὑπῆγον εἰς τὸ προσδιωρισμένον μέρος καὶ ἀνέμενον τὸν ἀντίπαλόν μου, ὅστις δὲν ἐβράδυνε νὰ ἔλθῃ. «Πιθανὸν νὰ καταλάβωσιν ἡμᾶς, μοὶ εἶπεν, ἀνάγκη νὰ σπεύσωμεν». Ἐξεδύθημεν τὰς στολάς μας, καὶ ἐσύραμεν τὰ ξίφη. Κατ' ἐκείνην ὅμως τὴν στιγμὴν ἐπεφάνη ὁ Ἰβὰν Ἰγνάτιτς, ἀκολουθούμενος ὑπὸ πέντε ἀπομάχων. Διέταξε δὲ ἡμᾶς νὰ παρουσιασθῶμεν ἀμέσως ἐνώπιον τοῦ φρουράρχου. Ὑπηκούσαμεν μετὰ πολλῆς δυσαρεσκείας· οἱ στρατιῶται περιεκύκλωσαν ἡμᾶς καὶ ἠκολουθήσαμεν τὸν Ἰβὰν Ἰγνάτιτς, ὅστις μας ὡδήγει ὡς ἐν θριάμβῳ, βαδίζων βήματι στρατιωτικῷ μετὰ μεγαλοπρεποῦς σοβαρότητος.

Εἰσήλθομεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ φρουράρχου· ὁ δὲ Ἰβὰν Ἰγνάτιτς ἀνοίξας καὶ τὰ δύο φύλλα τῆς θύρας, ἀνέκραξε στομφωδῶς: «Συνελήφθησαν!»

1. Γελοῖος ποιητής, ὃν ἡ Αἰκατερίνη ἡ Β' χλευάζει καὶ ἐν αὐτῷ τῷ «Κανονισμῷ τοῦ Ἐρημητηρίου» αὐτῆς.

Ἡ Βασίλισσα Ἰεγορόβνα ἔσπευσεν εἰς προϋπάντησίν μας : «Τί θὰ εἰπῇ αὐτό ; νὰ μελετᾶτε φόνον μέσα εἰς τὸ φρούριόν μας ! Ἰβὰν Κούσμιτς, βάλε τους ἀμέσως ὑπὸ κράτησιν ... Πιότρ Ἀνδρέιτς, Ἀλέξεϊ Ἴβανιτς, παραδόσατε τὰ ξίφη σας, παραδόσατέ τα γρήγορα. . . Παλάσκα, πήγαινε τὰ σπαθιὰ 'ς τὸ κελλάρι... Πιότρ Ἀνδρέιτς, αὐτὸ ποτὲ δὲν τὸ περίμενα ἀπὸ σένα· πῶς δὲν ἐντρέπεσαι ; ἄλλος εἶναι ὁ Ἀλέξεϊ Ἴβανιτς, αὐτὸν ἀπὸ τοὺς σωματοφύλακας τὸν ἔστειλαν ἐδῶ, γιατὶ 'πῆρε μίαν ψυχὴν 'στὸ λαιμό του. Αὐτὸς δὲν πιστεύει τὸ Χριστό. Μα σύ, τὰ ἴδια θέλεις νὰ κάμῃς;» Ὁ Ἰβὰν Κούσμιτς ἐπεδοκίμαζε πάνθ' ὅσα ἔλεγεν ἡ σύζυγός του, καὶ προσέθετε :

«Τήραξ' ἐκεῖ ! Καλὰ λέγει ἡ Βασίλισσα Ἰεγορόβνα· αἱ μονομαχίαι ἀπαγορεύονται ῥητῶς ἀπὸ τὸν στρατιωτικὸν κώδικα».

Ἐν τούτοις ἡ Παλάσκα παρέλαβε τὰ ξίφη μας καὶ τὰ μετέφερεν εἰς τὴν ἀποθήκην. Καὶ ἐγὼ μὲν δὲν ἠδυνήθην νὰ κρατήσω τὸν γέλωτα, ἀλλ' ὁ Σβαμπρίνης ἔμενε σοβαρός.

«Μεθ' ὅλον τὸ σέβας τὸ ὁποῖον ἔχω πρὸς ὑμᾶς, εἶπεν ἀταράχως πρὸς τὴν σύζυγον τοῦ φρουράρχου, δὲν δύναμαι νὰ μὴ σᾶς κάμω τὴν παρατήρησιν, ὅτι ματαιος εἶναι ὁ κόπος, τὸν ὁποῖον λαμβάνετε, νὰ μᾶς δικάζετε καὶ μᾶς τιμωρῆτε πειθαρχικῶς. Ἀφήσατε αὐτὴν τὴν φροντίδα εἰς τὸν Ἰβὰν Κούσμιτς, δὲν εἶναι ἰδικόν σας ἔργον αὐτό.

— Πῶς, πῶς, πατεράκη μου ! ὑπολαβοῦσα εἶπεν ἡ σύζυγος τοῦ φρουράρχου. Μήπως ὁ ἄνδρας καὶ ἡ γυναῖκά του δὲν εἶναι ἕνα σῶμα, μία ψυχή ; Ἰβὰν Κούσμιτς, τί κάθεσαι αὐτοῦ 'σὰν ξύλο ; Στρύμωξέ τους γρήγορα εἰς χωριστὴ φυλακὴ τὸν καθένα καὶ βάλε τους νηστεία, διὰ νὰ τοὺς βγῇ ἀπὸ τὸ κεφάλι αὐτὴ ἡ ἀνόητη ἰδέα. Καὶ νὰ ἔλθῃ καὶ ὁ παπᾶ Γερασίμ νὰ τοὺς βάλῃ κανόνα, διὰ νὰ ζητήσουν συγχώρεσι ἀπὸ τὸν Θεὸν καὶ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους.»

Ὁ Ἰβὰν Κούσμιτς δὲν εἶξευρε τί νὰ κάμῃ. Ἡ Μαρία Ἰβανόβνα ἦτο κάτωχρος. Μικρὸν κατὰ μικρὸν ὅμως ἡ καταιγὶς ἐκόπασεν. Ἡ σύζυγος τοῦ φρουράρχου κατεπραΰνθη, καὶ μᾶς διέταξε νὰ σπασθῶμεν ἀλλήλους. Ἡ Παλάσκα μᾶς ἐπέστρεψε τὰ ξίφη μας. Ἐξήλθομεν δὲ φιλιωθέντες κατ' ἐπίφασιν. Ὁ Ἰβὰν Ἰγνάτιτς μᾶς συνώδευσεν οἴκαδε.

«Πῶς δὲν ἐντράπης, τῷ εἶπον μὲ θυμὸν νὰ μᾶς καταγγείλῃς εἰς τὸν φρούραρχον, ἀφ' οὗ μοῦ ἔδωκες τὸν λόγον σου, πῶς δὲν θὰ τὸ κάμῃς ;

— Μάρτυς μου ὁ Θεός, ἀπεκρίθη, πῶς δὲν εἶπον τίποτε εἰς τὸν Ἰβὰν Κούσμιτς· ἀλλ' ἡ Βασίλισσα Ἰεγορόβνα μὲ κατάφερε μὲ τρόπο καὶ τῆς τὰ εἶπα ὅλα. Αὐτὴ ἔλαβε τὰ ἀπαιτούμενα μέτρα ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ φρουράρχου. Ἂς ἔχῃ ὅμως δόξαν ὁ Θεὸς ποῦ ἦλθαν ὅλα τὰ πράγματα δεξιὰ κ' ἐτελείωσεν ἡ ὑπόθεσις ἔτσι μὲ τό καλόν.»

Μετὰ τὴν ἀπόκρισιν ταύτην ἐπανῆλθεν οἰκαδε, ἔμεινα δὲ μόνος μετὰ τοῦ Σβαμπρίνη. «Ἡ ὑπόθεσίς μας δὲν θὰ τελειώσῃ ἔτσι, τῷ εἶπον.

— Βέβαια, ἀπεκρίθη ὁ Σβαμπρίνης, θὰ μοὶ πληρώσητε μὲ τὸ αἷμά σας τὴν αὐθάδειάν σας. Ἀλλὰ χωρὶς ἄλλο θὰ μᾶς ἐπιτηρῶσιν, ὥστε πρέπει νὰ ὑποκρινώμεθα ἐπί τινας ἡμέρας. Καλὴν ἐντάμωσιν».

Καὶ ἀπεχωρίσθημεν ὡς νὰ μὴ εἶχε συμβῆ τίποτε.

Ὅτε ἐπανῆλθον εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ φρουράρχου, ἐκάθησα κατὰ τὴν συνήθειάν μου πλησίον τῆς Μαρίας Ἰβανόβνας· ὁ πατὴρ αὐτῆς δὲν ἦτο ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἡ δὲ μήτηρ της ἐνησχολεῖτο περὶ τὰ οἰκιακά. Συνωμιλοῦμεν ταπεινῇ τῇ φωνῇ. Ἡ Μαρία Ἰβανόβνα μὲ ἐπέπληττε τρυφερῶς διὰ τὴν ἀνησυχίαν, εἰς τὴν ὁποίαν τὴν εἶχεν ἐμβάλει ἡ μετὰ τοῦ Σβαμπρίνη ἔρις μου.

«Ἐρράγισ' ἡ καρδιά μου, μοὶ εἶπεν. Ὅταν ἦλθαν καὶ μᾶς εἶπαν πῶς εἴχατε σκοπὸν νὰ κτυπηθῆτε μὲ τὰ σπαθιά ! Τί ἀλλόκοτοι ὁποῦ εἶναι οἱ ἄνδρες ! δι' ἕνα λόγον, τὸν ὁποῖον θὰ λησμονήσουν τὴν ἄλλην ἑβδομάδα εἶναι ἕτοιμοι νὰ λληλοσφαγῶσι καὶ νὰ θυσιάσωσιν ὄχι μόνον τὴν ζωήν των, ἀλλ' ἀκόμη καὶ τὴν τιμὴν καὶ τὴν ἡσυχίαν ἐκείνων ὅπου. . . Ἀλλ' εἶμαι βεβαία, ὅτι δὲν ἐδώκατε σεῖς ἀφορμήν. Ὁ Ἀλέξεϊ Ἴβανιτς, αὐτὸς εἶναι ἡ αἰτία τῆς φιλονεικίας.

— Καὶ ἀπὸ τί παρακινεῖσθε ποῦ λέγετε αὐτό, Μαρία Ἰβανόβνα ;

— Μὰ ἀπό. . . Ἀπὸ τὴν συνήθειαν ποῦ ἔχει νὰ περιγελᾷ ὅλους. Δὲν μοῦ ἀρέσει διόλου αὐτὸς ὁ Ἀλέξεϊ Ἴβανιτς, ἐξ ἐναντίας μοῦ φαίνεται ἀνυπόφορος. Καὶ ὅμως δὲν ἤθελα πάλιν νὰ μὴ εἶμαι ἀρεστὴ εἰς αὐτόν· διότι ἂν ἦτο αὐτὸ θὰ ἤμην εἰς πολὺ μεγάλην ἀνησυχίαν.

— Καὶ τί νομίζετε, Μαρία Ἰβανόβνα ; Τῷ ἀρέσκετε ἢ ὄχι ;»

Ἡ Μαρία Ἰβανόβνα ἐθορυβήθη καὶ ἠρυθρίασε:

«Μοῦ φαίνεται, εἶπε τέλος, μοῦ φαίνεται, ὅτι τοῦ ἀρέσω.

— Καὶ πόθεν τὸ εἰξεύρετε ;

— Διότι μοὶ ἔκαμε προτάσεις γάμου.

— Καὶ πότε ;

— Τὸν περασμένον χρόνον, δύο μῆνας πρὶν ἔλθετε.

— Καὶ δὲν συγκατετέθητε ;

— Ὄχι καθὼς βλέπετε. Ὁ Ἀλέξεϊ Ἴβανιτς εἶναι βεβαίως ἔξυπνος ἄνθρωπος καὶ ἀπὸ καλὴν οἰκογένειαν· ἔχει μάλιστα καὶ περιουσίαν· ἀλλὰ μόνον ἡ ἰδέα, ὅτι ἔπρεπε ὅταν θὰ μᾶς ἔβαναν τὰ στέφανα νὰ τὸν ἀσπασθῶ ἐνώπιον ὅλων τῶν παρευρισκομένων. . . ὄχι, ὄχι, δι' ὅλον τὸν κόσμον δὲν θὰ τὸ ἔκαμνα !»

Οἱ λόγοι τῆς Μαρίας Ἰβανόβνας μοῦ ἤνοιξαν τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ πολλὰ ἠδυνήθην δι' αὐτῶν νὰ ἐξηγήσω. Ἐνόησα τότε τὴν κατ' αὐτῆς ἐπίμονον καταφορὰν τοῦ Σβαμπρίνη. Εἶχε πιθανῶς παρατηρήσει τὴν ἀμοιβαίαν ἡμῶν συμπάθειαν καὶ προσεπάθει νὰ χωρίσῃ ἡμᾶς, οἱ δὲ λόγοι οἱ προκαλέσαντες τὴν μεταξύ μας ἔριν μοὶ ἐφάνησαν τοσοῦτον μᾶλλον ἄτιμοι, καθ' ὅσον ἀνεκάλυψα ἐν αὐτοῖς ἀντὶ ἀπρεποῦς καὶ γυδαίου ἀστεϊσμοῦ, ὡς κατ' ἀρχὰς τοὺς ἐξέλαβον ἐξ ἐναντίας προσεχεδιασμένην συκοφαντίαν. Ἐπετάθη δὲ τότε ἐν ἐμοὶ ἡ ἐπιθυμία νὰ τιμωρήσω τὸν ἀναιδέστατον ψεύστην καὶ ἀνέμενον ἀνυπομόνως εὔθετον καιρόν. Δὲν ἀνέμεινα δ' ἐπὶ πολύ. Τῇ ἐπαύριον, ἐν ᾧ ἠσχολούμην εἰς ποίησιν ἐλεγείου καὶ ἔδακνον τὸν κάλαμον ἀγωνιζόμενος νὰ εὕρω ὁμοιοκαταληξίαν ἔκρουσεν ὑπὸ τὸ παράθυρόν μου ὁ Σβαμπρίνης. Ἀποθεὶς τὸν κάλαμον ἔλαβον τὸ ξίφος μου καὶ ἐξῆλθον τῆς οἰκίας.

«Οὐδεμία χρεία περαιτέρω ἀναβολῆς, μοὶ εἶπεν ὁ Σβαμπρίνης, δὲν μᾶς ἐπιτηροῦσι πλέον. Ἂς ὑπάγωμεν εἰς τὴν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ. Ἐκεῖ κανεὶς δὲν θὰ μᾶς ἐμποδίσῃ». Ἐβαδίσαμεν ἐν σιγῇ καὶ κατελθόντες ἀπότομον ἀτραπόν, ἔστημεν παρὰ τὸ χεῖλος τοῦ ποταμοῦ καὶ διεσταυρώσαμεν τὰ ξίφη.

Ὁ Σβαμπρίνης ἦν ἐπιδεξιώτερος ἐμοῦ ἐν τοῖς ὅπλοις, ἀλλ' ἤμην ἰσχυρότερος αὐτοῦ καὶ τολμηρότερος, καὶ ὁ κ. Βωπρέ, ὅστις εἶχε χρηματίσει καὶ στρατιωτικός, μοὶ εἶχε παραδώσει μαθήματά τινα ξιφασκίας, εἰς ἃ ἐποίησα πολλὰς προόδους. Ὁ Σβαμπρίνης δὲν ἐπίστευεν, ὅτι ἤμην τόσον ἐπικίνδυνος ἀντίπαλος. Ἐπὶ πολλὴν ὥραν διεξιφιζόμεθα ἄνευ ἀποτελέσματος, ἀλλ' ἐν τέλει, ἰδὼν ὅτι ὁ Σβαμπρίνης ἐξησθενοῦτο, τὸν προσέβαλον σφοδρῶς καὶ τὸν ἠνάγκασα σχεδὸν νὰ εἰσέλθῃ ὀπισθοχωρῶν εἰς τὸν ποταμόν. Αἴφνης ἤκουσά τινα, καλοῦντά με γεγωνυίᾳ τῇ φωνῇ· ἔστρεψα ταχέως τὴν κεφαλὴν καὶ εἶδον τὸν Σαβέλιιτς τρέχοντα πρός με διὰ τῆς ἀτραποῦ . . . Κατ' ἐκείνην ὅμως τὴν στιγμὴν ἠσθάνθην ὀξὺν νυγμὸν εἰς τὸ στῆθος, ὑπὸ τὸν δεξιὸν ὦμον καὶ ἔπεσα ἀναίσθητος.

[Ἕπεται συνέχεια]. **Π.

Ἀναγκαιοτάτη ἐν παντὶ ἔργῳ εἶνε ἡ μέθοδος, διότι δι' αὐτῆς μέγα ποσὸν ἐργασίας κατορθοῦται ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ. «Ἡ μέθοδος, ὀρθῶς εἰπέ τις, ὁμοιάζει τῇ συσκευασίᾳ· ἔμπειρος συσκευαστὴς ἠξεύρει νὰ συσκευάσῃ ἐντὸς κιβωτίου διπλάσια ἀντικείμενα ἢ ὅσα δύναται νὰ τοποθετήσῃ ἄπειρος ἄνθρωπος».

Γένεσις, ἀνάπτυξις

ΚΑΙ ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΓΗΣ

Τὰ τρία ταῦτα ζητήματα ἀπησχόλησαν ἀπὸ τῶν παλαιοτάτων χρόνων τὸν ἀνθρώπινον νοῦν. Ὁ λαὸς δὲ καὶ οἱ φιλόσοφοι παντὸς ἔθνους καὶ πάσης ἐποχῆς ἐπενόησαν ὑποθέσεις πρὸ πάντων πρὸς ἐξήγησιν τοῦ πρώτου τῶν ζητημάτων τούτων. Ἅπασαι αἱ μέχρι τοῦδε θεωρίαι παραδέχονται τὴν γῆν ὡς μετασχηματισθὲν μέρος τῆς ἄλλοτε εἰς τὸ ἄπειρον διεσπαρμένης ὕλης· ὡς ὁ Ἀναξαγόρας καὶ ἡ Παλαιὰ Διαθήκη οὕτω καὶ ἡ νεωτέρα φιλοσοφία καὶ ἐπιστήμη παραδέχεται ἐν ἀρχῇ τὸ χάος. Ἐν ᾧ ὅμως ἡ παλαιὰ φιλοσοφία ἀποδίδει τὴν γένεσιν τῆς γῆς καὶ τῶν λοιπῶν ἀστέρων ἀπὸ τοῦ χάους τῇ δυνάμει ἀνωτέρου τινὸς ὄντος, ἡ νεωτέρα ἐπιστήμη προσπαθεῖ νὰ ἐξηγήσῃ ταύτην διὰ τῶν ἤδη γνωστῶν φυσικῶν νόμων καὶ δυνάμεων.

Αἱ νέαι τῆς κοσμογονίας θεωρίαι στηρίζονται ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐπὶ τῆς ἐπιγνώσεως τῶν συμπάσης τῆς φύσεως κυριευουσῶν δυνάμεων, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐπὶ τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ ἑνιαίου τῆς ὕλης τῶν διαφόρων ἀστέρων[1] —«Πᾶσα ἡ ὕλη, (λέγει ὁ Κάντ) ἐξ ἧς πάντες οἱ εἰς τὸ ἡμέτερον πλανητικὸν σύστημα ἀνήκοντες πλανῆται καὶ κομῆται σύγκεινται, ἀποσυντιθεμένη εἰς τὰ στοιχεῖα αὐτῆς, ἐπλήρου ὁλοτελῶς τὸν χῶρον ἐκεῖνον, ἐν ᾧ σήμερον τὰ ἐξ αὐτῆς γενόμενα σώματα περιπλανῶνται». Ἡ ὕλη αὕτη εὑρίσκετο ἕνεκα τῆς ἐλλείψεως πιέσεως ἢ ἕλξεως ἐν ἀεροειδεῖ καταστάσει, καὶ μάλιστα ἐν ἀραιότητι ἣν ἀδύνατον σήμερον νὰ φαντασθῶμεν. Ἡ μεγάλη αὕτη νεφέλη, ὡς δυνάμεθα νὰ καλέσωμεν τὴν ἐν καταστάσει ἀερίων ἢ ἀτμῶν τὸ ἄπειρον πληροῦσαν ὕλην, δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ μείνῃ διαρκῶς ἐν καταστάσει ἠρεμίας. Μικραὶ ἀνωμαλίαι ἐν αὐτῇ, μέρη τινὰ ἐν πυκνοτέρᾳ εὑρισκόμενα καταστάσει, κατέστησαν κέντρα ἕλξεως, περὶ ἃ ἡ ὕλη ἤρξατο βαθμηδὸν συμπυκνουμένη, διὰ τοῦ τρόπου δὲ τούτου ἐσχηματίσθησαν διάφορα κεντρικὰ σώματα, ἢ μικρότεραι νεφέλαι, ὧν ἑκάστη παρίστησιν ἡμῖν ἓν πλανητικὸν σύστημα ἐν τῇ ἀρχικῇ αὐτοῦ καταστάσει.

Τὰ κεντρικὰ ταῦτα σώματα, ἢ ὅπως ἓν τούτων, τὸ μᾶλλον ἡμᾶς διαφέρον, λάβωμεν, ἡ ἀρχικὴ τοῦ ἡμετέρου ἡλιακοῦ συστήματος νεφέλη, ἤρξατο τοῦτο μὲν δυνάμει τῆς πάντοτε προχωρούσης συμπυκνώσεως νὰ θερμαίνηται, τοῦτο δὲ, δυνάμει τῆς κεντρικῆς ἕλξεως νὰ ἀποκτᾷ περιστροφικήν τινα κίνησιν περὶ τὸν ἑαυτῆς ἄξονα, ἥτις τῇ ἐπισωρεύσει πάντοτε νέας ὕλης μεγά-

1. Τὸ γεγονὸς τοῦτο, μέχρι πρὸ ὀλίγων ἐτῶν μόνον εἰκαζόμενον, ἀνεκαλύφθη ἐσχάτως (1859), ὡς γνωστὸν, ὑπὸ τοῦ πολλοῦ Bunsen καὶ Kirchhof διὰ τοῦ φασματοσκοπίου.

λως ἐπεταχύνετο. Σώματα ὅμως οὐχὶ στερεὰ, μετὰ μεγάλης ταχύτητος περιστρεφόμενα, τοσαύτην κεντρόφυγα δύναμιν ἀναπτύσσουσιν, ὥστε ἡ ὕλη τῶν πόλων ἀπομακρυνομένη ἐπισωρεύεται εἰς τὴν ἰσημερινὸν (ὡς πᾶς τις πειραματικῶς δύναται νὰ πεισθῇ), ὅπως ἐκεῖ τμῆμα αὐτῆς, διὰ τῆς ἐλαττουμένης ἕλξεως, ἐν εἴδει δακτυλίου ἀπὸ τοῦ κεντρικοῦ σώματος ἀποσπασθῇ. Καὶ τί ἄλλο πράγματι εἶνε ὁ νῦν ἔτι φαινόμενος δακτύλιος τοῦ Κρόνου ἢ μέρος τι αὐτοῦ τοῦ Κρόνου τοιουτοτρόπως ἀποσπασθέν; Ἀλλ' ὅπως ὁ τοῦ Κρόνου δακτύλιος, ἐὰν δὲν μετέβη εἰσέτι εἰς τὴν στερεὰν κατάστασιν, μετὰ παρέλευσιν τίς οἶδε πόσου χρόνου θέλει εἰς τεμάχια διαρρηχθῆ, οὕτω καὶ ὁ ἀρχικὸς οὗτος δακτύλιος μετὰ παρέλευσιν τοῦ ὡρισμένου χρόνου διεσπάσθη εἰς τεμάχια, ἅτινα ἀναλαβόντα σφαιροειδὲς σχῆμα, ἤρξαντο δυνάμει κεκτημένων δυνάμεων ταυτοχρόνως περὶ τὸ κεντρικὸν σῶμα καὶ τὸν ἑαυτῶν ἄξονα νὰ περιστρέφωνται.

Τὰ τεμάχια ταῦτα παριστῶσιν ἡμῖν τὰ πρεσβύτερα, μεγαλείτερα καὶ μᾶλλον ἀπομεμακρυσμένα τέκνα τοῦ ἡλίου, τὸν Οὐρανὸν καὶ τὸν Ἥφαιστον.—Διὰ τοῦ αὐτοῦ τρόπου βαθμηδὸν ἐσχηματίσθησαν καὶ οἱ λοιποὶ πλανῆται, ἐν οἷς ἡ *Γῆ*, ὁ *Ἑρμῆς* καὶ ἡ *Ἀφροδίτη* τὴν ὑστάτην κατέχουσι θέσιν. Ὁ ἥλιος ἐν τούτοις πάντοτε συμπυκνούμενος ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἐθερμαίνετο· ὅθεν πιθανὸν ὀλίγον μετὰ τὴν γένεσιν τῶν πλανητῶν ἤρξατο ἀποπέμπων θερμότητα καὶ φῶς.

Τινὲς τῶν ἀναγνωστῶν πιθανῶς τὴν στιγμὴν ταύτην ἀπορροῦντες θὰ ἐρωτήσωσι· πῶς εἶναι δυνατὸν ἡ γῆ, σῶμα ὅλως στερεὸν καὶ ψυχρόν, ν' ἀπετέλει ἄλλοτε μέρος τοῦ φλεγομένου ἡλίου; Οὐδὲν τούτου φυσικώτερον, ἀποκρινόμεθα. Καὶ ἡ γῆ, ὡς ὅλα τὰ οὐράνια σώματα, διῆλθε τὴν κατάστασιν τῆς πυρακτώσεως· τοῦτο δεικνύει ἡμῖν ἡ ὑψηλὴ τοῦ ἐσωτερικοῦ αὐτῆς θερμοκρασία, ἧς μικρὰ τεκμήρια λαμβάνομεν ἐν ταῖς θερμαῖς πηγαῖς καὶ ἐν τῇ πεπυρακτωμένῃ *λαύᾳ* τῶν ἡφαιστείων· τί ὅμως παράδοξον ἐὰν ἡ γῆ, τὸ μικρὸν τοῦτο σημεῖον, παραβαλλόμενον πρὸς τὸν πατέρα αὐτῆς ἥλιον[1], ἀπεψυχράνθη ἤδη ἐπὶ τοσοῦτον, ἐν ᾧ ὁ ἥλιος εἰσέτι πυρακτοῦται;—Πάντες οἱ πλανῆται ἀπὸ τῆς ἀεροειδοῦς καταστάσεως μετέβησαν, μεταβαίνουσιν ἢ θὰ μεταβῶσι βαθμηδὸν εἰς τὴν ὑγρὰν, ἐκ ταύτης δὲ εἰς τὴν στερεάν.

Ἐν τοῖς πλανήταις τοῦ ἡμετέρου συστήματος δυνάμεθα ὁλόκληρον σχεδὸν τῆς γῆς τὴν ἱστορίαν ν' ἀναγνώσωμεν· ὁ Ἥφαιστος καὶ ὁ Οὐρανὸς, οἱ δύο μᾶλλον ἀπομεμακρυσμένοι καὶ ἑπομένως ἀρχαιότεροι τῶν πλανητῶν, ἐκπέμπουσι νῦν ἔτι φῶς ἴδιον, δηλ. εὑρίσκονται εἰσέτι ἐν καταστάσει πυρακτώσεως, ὁ Ζεὺς δεικνύει εἰσέτι τὴν νεφελώδη (κατάμεστον ἀτμῶν ὕδατος) αὐτοῦ ἀτμόσφαιραν, ὁ Ἄρης εὑρισκόμενος εἰς ἣν καὶ ἡ γῆ κατάστασιν δεικνύει γῆν καὶ θάλασσαν, καὶ οὕτω καθεξῆς. Ἀλλὰ καὶ τὸ μέλλον τῆς γῆς εἶνε *γεγραμμένον εἰς τοὺς ἀστέρας*. Περὶ τούτου κατωτέρω.

Περιγράφοντες τὴν γένεσιν τῶν διαφόρων οὐρανίων σωμάτων παρελείψαμεν ν' ἀναφέρωμεν τὴν γένεσιν ἑνὸς εἴδους τοιούτων, τῶν δορυφόρων τῶν πλανητῶν. Πῶς ἄλλως ὅμως ἠδύναντο οὗτοι νὰ λάβωσι τὴν ἀρχήν των ἢ πάντη ὁμοίως τοῖς πλανήταις; Ὅπως διὰ τῆς κεντρόφυγος δυνάμεως ἀπεσπάσθησαν τοῦ ἡλίου οἱ πλανῆται, οὕτως ἀπεσπάσθη τῆς γῆς ἡ σελήνη, τοῦ Κρόνου οἱ 8 αὐτοῦ δορυφόροι κτλ. Τί ἄλλο δὲ εἶνε ὁ δακτύλιος τοῦ Κρόνου ἢ δορυφόρος ἐν τῇ γενέσει αὐτοῦ;

Ἀκολουθήσωμεν νῦν ἰδιαιτέρως τὰς τύχας τῆς Γῆς ἀπὸ τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ἤδη, ἀπὸ τοῦ ἡλίου ἀποχωρισθεῖσα καὶ παραγαγοῦσα τὴν σελήνην, ἤρξατο βαθμηδὸν ἀπὸ τῆς ἀεροειδοῦς εἰς τὴν ὑγρὰν καὶ ἀπὸ τῆς ὑγρᾶς εἰς τὴν στερεὰν νὰ μεταβαίνῃ κατάστασιν. Καὶ πρῶτον μὲν δὲν πρέπει νὰ παραλείψωμεν ν' ἀναφέρωμεν ὅτι κατὰ τὴν μετάβασιν τῆς Γῆς ἀπὸ τῆς ἀεροειδοῦς εἰς τὴν ὑγρὰν κατάστασιν τὰ διάφορα χημικὰ στοιχεῖα, ἅτινα μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἐλεύθερα περιίπταντο, ἤρξαντο ἐπ' ἀλλήλων νὰ ἐπενεργῶσι, καὶ ὅτι οὕτω ἐσχηματίσθησαν αἱ πρῶται χημικαὶ ἑνώσεις. Τὰ σώματα ταῦτα διεκρατοῦντο, δυνάμει τῆς ὑψίστης θερμοκρασίας ἣν ἡ γῆ ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον συμπυκνουμένη ἀνέπτυσσε, τοῦτο μὲν ἐν ὑγρᾷ καταστάσει, ὡς ὅλοι οἱ λίθοι καὶ τὰ μέταλλα, τοῦτο δὲ ἐν καταστάσει ἀτμῶν, ὡς τὸ ὕδωρ ὅπερ ἐξ ὁλοκλήρου τότε ἐπλήρου τὴν περὶ τὴν γῆν ἀτμόσφαιραν.

Πολλοὶ ἐπειράθησαν νὰ ὑπολογίσωσι τὸν βαθμὸν τῆς θερμοκρασίας ταύτης καὶ τὸν χρόνον καθ' ὃν αὕτη διήρκεσεν, ἤτοι τὸν χρόνον οὗτινος ἦτο ἀνάγκη ὅπως ἡ πεπυρακτωμένη αὕτη σφαῖρα ἀποψυχθῇ. Τοιοῦτοι ὅμως ὑπολογισμοὶ οὐδεμίαν ἔχοντες ἐπιστημονικὴν βάσιν, οὐδεμίαν ἔχουσιν ἀξίαν, τόσῳ μᾶλλον, ὅσῳ οἱ μὲν διαφέρουσι τῶν δὲ οὐ μόνον χιλιάδας ἀριθμῶν, ἀλλὰ ἑκατομμύρια. Βέβαιον εἶνε ὅτι ἡ θερμοκρασία ἦτο πολὺ ὑψηλή, ὅσον τεχνητῶς δὲν δυνάμεθα νὰ παραγάγωμεν, καὶ ὅτι ἡ διάρκεια ταύτης ἦτο πολὺ μακρὰ, ὅσον ἡ ἡμετέρα φαντασία δὲν δύναται νὰ σκεφθῇ.

Ἡ Γῆ, ὡς πᾶν ὑγρὸν σῶμα πάντη ἐλεύθερον, ἐν ὑγρᾷ καταστάσει ἀπέκτησεν ὁμοιόμορφον σφαιροειδὲς σχῆμα, ἀποψυχομένη ὅμως δὲν ἦτο

1. Ὁ ἥλιος ἀντιστοιχεῖ 1 1[2 ἑκατομμυρίῳ σφαίραις ἴσαις τῇ γῇ ὅλοι δὲ οἱ πλανῆται ὁμοῦ λαμβανόμενοι θ' ἀπετέλουν σφαῖραν ἴσην 1[500 τοῦ μεγέθους τοῦ ἡλίου.

δυνατὸν νὰ διατηρήσῃ ἐντελῶς αὐτό· ἦτο ἀδύνατον νὰ διατηρήσῃ τὴν λείαν ἐπιφάνειαν τῆς ὑγρᾶς σφαίρας. Ὡς πᾶν σῶμα ἀποψυχόμενον, οὕτω καὶ ἡ ἐπιφάνεια τῆς Γῆς ἀποψυχομένη συνεστέλλετο, μὴ δυναμένη δὲ ὡς ἐκ τούτου νὰ ἐγκλείσῃ ἐν αὐτῇ ὁλόκληρον τῆς γῆς τὸν ὄγκον, ἐρρηγνύετο οὕτως εἰπεῖν, τὰ ῥήγματα δὲ ταῦτα ἐπληροῦντο πάραυτα ἐξ ἡμιύγρων ἐμπύρων σωμάτων, ἅτινα ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας ἀνερχόμενα βαθμηδὸν κατεψύχοντο. Τοιουτοτρόπως ἐσχηματίσθησαν ἐπὶ τῆς γῆς καὶ τὰ ἀρχικὰ ὄρη καὶ αἱ ἀρχικαὶ νῆσοι καὶ αἱ ἀρχικαὶ ἤπειροι. Ἀλλὰ καὶ τὸ ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ διεσπαρμένον ὕδωρ ἤρξατο νῦν, δυνάμει τῆς μεγάλης αὐτοῦ πιέσεως, βαθμηδὸν νὰ καταπίπτῃ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς ὅπως σχηματίσῃ τὸ ἀπέραντον ἐκεῖνο καὶ ἀρχικὸν πέλαγος, ὅπερ ὁλόκληρον τὴν γῆν περιέβαλε.

Ἐνταῦθα ὅμως εἰς τὴν ἐξιστόρησιν τῶν τυχῶν τῆς γῆς ἀφικόμενοι διστάζομεν σχεδὸν νὰ προχωρήσωμεν, διότι αἱ γνώσεις ἡμῶν, οἱ ἤδη γνωστοὶ φυσικοὶ νόμοι ἀδυνατοῦσι νὰ ἐξηγήσωσι τὸ φαινόμενον ἐκεῖνο, ὅπερ αἴφνης νῦν παρουσιάζεται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν. Παρὰ τὴν ἀνόργανον ὕλην, τὴν μόνον δι' ἐξωτερικῶν δυνάμεων κινουμένην, ἀναφαίνεται νῦν κατὰ πρῶτον καὶ αἴφνης (;) νέον εἶδος σωμάτων ἐπὶ τῆς γῆς δι' ἀγνώστων καὶ ἐσωτερικῶν δυνάμεων κινουμένων καὶ ἀναπτυσσομένων, ἀναφαίνονται *ὀργανικὰ ὄντα*. Πῶς ἐγεννήθησαν ταῦτα; πῶς ἔλαβον τὴν ἀρχὴν αὐτῶν; ἰδοὺ ἐρωτήσεις τοὺς σοφοὺς πάσης ἐποχῆς ἀπασχολήσασαι καὶ ἀπασχολήσουσαι τίς οἶδε ἐπὶ πόσον εἰσέτι ἄνευ τινὸς ἀποτελέσματος. Καὶ ἐν τούτοις πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ὁ παλμὸς τῆς ζωῆς ἐπὶ τῆς γῆς ἔσχε ποτὲ ἀρχὴν, πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν φιλοσοφικῶς σκεπτόμενοι ὅτι ἡ γῆ ἅπαξ τοὐλάχιστον ἔσχε τὴν δύναμιν ἐκ τῆς ἀνοργάνου ὕλης αὐτομάτως ὀργανικὰ ὄντα νὰ παραγάγῃ. Ἂν ἡ αὐτόματος γένεσις ὀργανικῶν ὄντων ἀπεδείχθη νῦν ἐπιστημονικῶς διὰ τὴν ἡμετέραν ἐποχὴν ψευδής, τοῦτο δὲν ἀποκλείει ὅτι, ὑπὸ περιστάσεις ὅλως ἀλλοίας τῶν νῦν, τοιαύτη αὐτόματος γένεσις ἦτο δυνατή. Τί ὅμως ὠφελοῦσιν ἡμᾶς τοιαῦτα φιλοσοφικὰ συμπεράσματα πρὸς λύσιν τοῦ αἰνίγματος τῆς ζωῆς; Τί ὠφελεῖ ἡμᾶς νὰ γνωρίζωμεν ὅτι ἡ ὕλη ἔσχε τὴν ἰδιότητα ὑπὸ περιστάσεις τινὰς νὰ πλάσῃ ὀργανικὰ ὄντα; Τὸ αἴνιγμα τῆς ζωῆς μένει ἄλυτον καὶ θὰ μείνῃ ἄλυτον μέχρις οὗ δυνηθῶμεν δυνάμει γνωστῶν φυσικῶν νόμων ἐξ ἀνοργάνου ὕλης νὰ κατασκευάσωμεν ὀργανικὰ ὄντα.

Τὸ ζήτημα τοῦτο καθίστησιν ἐπὶ μᾶλλον δυσχερὲς ἡ παντελὴς ἄγνοια τῶν κατὰ πρῶτον ἐπὶ τῆς γῆς ἀναφανέντων ὀργανικῶν ὄντων. Ἡ παλαιοντολογία καὶ γεωλογία, αἱ γνωρίζουσαι ἡμῖν τοὺς κατοίκους τῆς γῆς κατὰ τὰς διαφόρους γεωλογικὰς ἐποχὰς, δὲν εἶνε εἰς κατάστασιν ν' ἀνεύρωσι τοὺς ἀρχικοὺς τῆς γῆς κατοίκους. Καὶ τοῦτο φυσικώτατον. Οἱ παλαιοὶ τῆς γῆς κάτοικοι διετηρήθησαν μέχρις ἡμῶν δι' ἀπολιθώσεως τῶν ἐξωτερικῶν ἢ ἐσωτερικῶν αὐτῶν σκελετῶν· πῶς ἦτο λοιπὸν δυνατὸν οἱ πρῶτοι τῆς γῆς κάτοικοι, οἵτινες κατὰ τὰς νῦν ἰσχυούσας θεωρίας ἦσαν ἀτελέστατοι, μικρότατοι καὶ εὔθραυστοι ὀργανισμοί, ν' ἀποτυπωθῶσιν εἰς στρώματα τῆς γῆς τοσοῦτον εὐκρινῶς, ὅπως ἡμεῖς μετὰ τοσαύτας χιλιετηρίδας δυνηθῶμεν νὰ τοὺς ἀνεύρωμεν;

Αἱ πρῶται ἀπολιθώσεις, αἱ εὑρισκόμεναι ἐν τοῖς βαθυτάτοις τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς στρώμασιν, εἰσὶν ἤδη ἀρκούντως ἀνεπτυγμένοι ὀργανισμοὶ καὶ ἐν ἀφθόνῳ ποικιλίᾳ παρουσιάζονται· ὅλοι σχεδὸν οἱ τύποι τῶν φυτῶν καὶ ζώων ἐκτὸς τῶν ἀνωτάτων τῶν καὶ νῦν ἐπικρατεστέρων εὐθὺς ἅμα τῇ ἀρχῇ τῆς ζωῆς ἀναφαίνονται, ἀνκαὶ ἐννοεῖται ὑπὸ τῶν κατωτέρων καὶ ἀτελεστέρων ὀργανισμῶν ἀντιπροσωπευόμενοι. Ἀνερευνῶντες οὕτω τὰ διάφορα τῆς γῆς στρώματα, βλέπομεν πῶς ὁλόκληροι οἰκογένειαι καὶ τάξεις φυτῶν καὶ ζώων ἀναφαίνονται, βασιλεύουσι καιρόν τινα ἐπὶ τῆς γῆς διὰ τῆς πληθύος καὶ ποικιλίας αὐτῶν, ὅπως καὶ πάλιν ἀποθάνωσιν, οὕτω δὲ καταλίπωσι τὴν κυριαρχίαν νέαις πάλιν τάξεσι καὶ οἰκογενείαις. Οὕτω βλέπομεν τὴν κυριαρχίαν τῶν κρυπτογάμων φυτῶν, ὧν αἱ ἀπολιθώσεις ἀποτελοῦσι τὰ πολλὰ ἐν Εὐρώπῃ καὶ Ἀμερικῇ ἀνθρακωρυχεῖα, καὶ ὧν ἕκαστον κολοσσαίας εἶχε διαστάσεις[1], ἐν τῷ *συστήματι τοῦ ἄνθρακος* (Carbonsystem), βλέπομεν ἐν τῇ *μεσοζωϊκῇ* καλουμένῃ ἐποχῇ τὴν παντελῆ κυριαρχίαν τῶν ἑρπετῶν, ὧν ἡ ποικιλία, ἡ πληθὺς καὶ τὸ μέγεθος προκαλοῦσι τὸν ἡμέτερον θαυμασμόν. Τὰ ἑρπετὰ ὅμως ταῦτα βαθμηδὸν μειοῦνται κατ' ἀριθμὸν, ὅπως ἐν τῇ *καινοζωϊκῇ* καλουμένῃ ἐποχῇ καταλάβωσιν ἣν καὶ νῦν κατέχουσι θέσιν, καταλίπωσι δὲ τὴν κυριαρχίαν τῇ ἀνωτάτῃ τάξει τῶν ζώων, πρὸ πάντων τῇ τῶν μαστοφόρων. Ἡ τελευταία αὕτη ἐποχὴ τῆς ζωῆς ἐπὶ τῆς Γῆς εἶνε καὶ ἡ μᾶλλον ἀξιοθαύμαστος, τοῦτο μὲν διότι ἐν αὐτῇ ἔζησαν τὰ ζῶα ἐκεῖνα, ἅτινα κινοῦσι τὸν θαυμασμὸν ἡμῶν ἐπισκεπτομένων τὰ παλαιοντολογικὰ μουσεῖα, τοῦτο δὲ διότι ἐν αὐτῇ ἐπὶ τέλους ἀνεφάνη (ἐξ ἀγνώστων γονέων ἔλκον τὸ γένος) τὸ ἀνώτατον, τὸ μᾶλλον ψυχικῶς ἀνεπτυγμένον ὅλων τῶν ζώων, ἡ κορωνὶς πιθανὸν τῆς φύσεως καὶ τῆς ζωῆς, ὁ *ἄνθρωπος*.

Πῶς εἶνε δυνατὸν, τὴν διαδοχικὴν ταύτην ἀνάπτυξιν τῶν ὀργανικῶν ὄντων ἐν ταῖς ἀπα-

1. Τὰ τότε ζήσαντα κρυπτόγαμα φυτὰ εἶχον ὕψος 30 - 40 μέτρων ἕκαστον, ἐν ᾧ νῦν ταῦτα μόνον ὡς βοτάνια ζῶσι.

λιθώσεσιν ἀνευρίσκοντες, νὰ μὴ παραδεχθῶμεν μετὰ τῶν Göthe, Lamarck, Darwin κτλ., ὅτι ὁ ἄνθρωπος καὶ τὰ περικυκλοῦντα αὐτὸν ζῶα εἰσὶ μόνον ἓν μικρὸν κλάσμα τοῦ συνόλου τῶν βιωσάντων ὀργανισμῶν[1], πῶς εἶνε δυνατὸν ν' ἀμφιβάλλωμεν ὅτι αἱ νῦν ζῶσαι οἰκογένειαι καὶ εἴδη εἰσὶ μόνον τὸ προϊὸν ἀκαταπαύστως ἐνεργουσῶν δυνάμεων, εἰσὶ μόνον οἱ ἀπόγονοι διὰ παντὸς ἀποσβεσθέντων ὀργανισμῶν; Οὐ μόνον ἡ γεωλογία καὶ αἱ ἀπολιθώσεις, ἀλλ' ἡ ἐμβρυολογία καὶ ἱστορία τῆς ἀναπτύξεως διὰ τῶν ἐργασιῶν αὐτῶν καὶ ἐφευρέσεων τοῦτο μόνον ἐπιβεβαιοῦσι. Καὶ αὐταὶ διδάσκουσιν ἡμῖν ὅτι ἀνάπτυξις καὶ ἑπομένως πρόοδος εἶνε τὸ τέρμα τῆς ζωῆς. . . .

Ἡ ἀνάπτυξις ὅμως αὕτη θὰ διαρκέσῃ ἐπ' ἄπειρον; εἶνε ὁ ἄνθρωπος τὸ τελειότερον ζῶον, ὅπερ ποτὲ θὰ κατοικήσῃ ἐπὶ τῆς γῆς; Τὸ δεύτερον εἶνε ἄγνωστον· περὶ τοῦ πρώτου ὅμως δυνάμεθα ν' ἀπαντήσωμεν οὐχί. Πᾶν πρᾶγμα λαβὸν ἀρχὴν ἔχει καὶ τέλος. Ἡ ὀργανικὴ ζωή, τὸ ὡραιότατον τοῦτο τῆς γῆς στόλισμα, εἶνε ἐφήμερον. Ὅπως μόνον ἀπὸ μιᾶς διδομένης στιγμῆς ἠδυνήθησαν νὰ γεννηθῶσιν ἐπὶ τῆς γῆς ὀργανικὰ ὄντα, οὕτω μόνον καὶ μέχρι μιᾶς ὡρισμένης στιγμῆς θὰ δυνηθῶσι νὰ ζήσωσιν ἐπ' αὐτῆς.

Τὰ τρία σπουδαιότερα καὶ ἀναπόφευκτα τῆς ζωῆς στοιχεῖα, τὸ ὕδωρ, ὁ ἀὴρ καὶ ἡ θερμότης, εὑρίσκονται εἰς βραδεῖαν, βραδυτάτην, ἀλλὰ βεβαίαν ἐλάττωσιν. Τὸ ὕδωρ[2], ὅπερ ἄλλοτε ἐκάλυπτεν ὅλην τῆς γῆς τὴν ἐπιφάνειαν, καλύπτει νῦν μόνον τὰ τρία τέταρτα ταύτης, τὴν ἐλάττωσιν δὲ τῶν δύο ἄλλων ζωϊκῶν στοιχείων δεικνύουσιν ἡμῖν τὰ ἀπέραντα ἐκεῖνα τροπικὰ δάση τὰ ἀποτυπωθέντα ἐν τοῖς ἀνθρακωρυχείοις Γερμανίας, Ἀγγλίας, Ἀμερικῆς κ.τ.λ. Εἶνε ἀδύνατον νὰ ἐξηγήσωμεν τὴν ἀνάπτυξιν γιγαντιαίων τροπικῶν δασῶν ἐν τοιαύταις χώραις, χωρὶς νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἡ θερμοκρασία τῶν χωρῶν ἐκείνων τότε ἦτο ἴση τῇ νῦν τροπικῇ, καὶ ὅτι τὸ ἀνθρακικὸν ὀξύ, οὗτινος ἀπόλυτον ἔχουσι τὰ φυτὰ ἀνάγκην, ἐν μεγάλῃ ποσότητι εὑρίσκετο ἐν τῷ ἀέρι.

Θὰ ἔλθῃ λοιπὸν ἡμέρα, καθ' ἣν τὸ ὕδωρ ἐντελῶς ἀπὸ τῆς γῆς θὰ ἐκλείψῃ, θὰ ἔλθῃ ἡμέρα καθ' ἣν ἡ ἀτμόσφαιρα ἐπὶ τοσοῦτον θὰ ἐλαττωθῇ, ὥστε ἡ ἀπὸ τοῦ ἡλίου λαμβανομένη θερμότης μετὰ τῆς μεγίστης εὐκολίας εἰς τὸ ἄπειρον θὰ ἀκτινοβολῆται. Ποῖος ὀργανισμὸς θὰ δυνηθῇ τότε νὰ ἀντίσχῃ εἰς τὴν στέρησιν τοῦ ὕδατος ἢ εἰς τὸ ψῦχος ἐκεῖνο; Οὐδείς. Οἱ κάτοικοι τῶν πόλεων θὰ τραπῶσι πρὸς τὸν ἰσημερινὸν ζητοῦντες θερμότητα, μέχρις οὗ καὶ ἐνταῦθα τοσοῦτον ἡ θερμοκρασία καταβῇ, ὥστε πᾶσα ζωὴ νὰ ἦ ἀδύνατος ἐπὶ τῆς γῆς. Αἰώνιος θάνατος θὰ βασιλεύσῃ τότε ἐπὶ τῆς γῆς, νεκρὸς δὲ ὁ πλανήτης οὗτος θὰ ἐξακολουθήσῃ τὸν περὶ τὸν ἥλιον δρόμον αὐτοῦ, ὅπως σήμερον ἡ νεκρὰ ἤδη[1] σελήνη τρέχει περὶ τὴν γῆν.

Τί κωλύει πράγματι ἡμᾶς νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἡ σελήνη ὡς καὶ οἱ λοιποὶ πλανῆται ἐκατοικήθησαν, κατοικοῦνται ἢ θὰ κατοικηθῶσι ποτὲ ὑπὸ ὀργανικῶν ὄντων; Οὐδεὶς φυσικὸς νόμος ἀντιβαίνει εἰς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην. Ὅθεν πολὺ πιθανὸν πάντες οἱ πλανῆται ἀναλόγως τοῦ μεγέθους αὐτῶν νὰ περιεβλήθησαν ἐπὶ βραχύτερον ἢ μακρότερον χρόνον καὶ τὸ ὡραιότατον τοῦτο κόσμημα τῆς ὀργανικῆς ζωῆς.

Ὁ θάνατος τῆς γῆς, ὅπως ἄνω περιεγράψαμεν αὐτόν, εἶνε ὁ φυσικός, οὕτως εἰπεῖν, θάνατος, ἀνάλογος τοῦ θανάτου τῆς σελήνης, οὐχὶ ὅμως καὶ ὁ μόνος. Δὲν εἶνε ὅλως ἀπίθανον, πρὶν ἢ ἔλθῃ ἡ ἡμέρα ἐκείνη, νὰ ἐπισυμβῇ ἡ βραδεῖα ἀλλὰ ἀσφαλὴς τοῦ ἡλίου ἀπόσβεσις. Ἀλλὰ καὶ τότε ἡ αὐτὴ αἰτία θὰ ἐπιφέρῃ τὸν θάνατον, — τὸ ψῦχος[2].

Τὴν αὐτὴν τύχην οἷαν ἡ γῆ θὰ λάβωσι καὶ οἱ λοιποὶ πλανῆται τοῦ ἡμετέρου συστήματος, πιθανὸν δὲ καὶ ὁ ἥλιος. Εἶνε ὅμως δυνατὸν μετὰ τὴν ἐντελῆ ἀπόψυξιν ὅλου τοῦ συστήματος νὰ ἐπέλθῃ καὶ τὸ τέλος αὐτοῦ, δηλαδὴ αἰώνιος θάνατος νὰ βασιλεύσῃ ἐν αὐτῷ; Τοῦτο δὲν δυνάμεθα νὰ σκεφθῶμεν, καὶ τούτου ἕνεκα προσπαθοῦμεν διὰ θεωριῶν ὀλίγην ἐπιστημονικὴν βασιμότητα ἔχουσῶν ν' ἀνασκευάσωμεν τὸ ἡμέτερον σύστημα. Νομίζοντες οἱ νῦν φυσιοδίφαι ἀδύνατον τὴν ἐντελῆ τῆς ὕλης ἠρεμίαν παραδέχονται ὅτι θὰ ἐπέλθῃ ποτὲ εἴτε δι' ἑνὸς εἴτε δι' ἑτέρου τρόπου ἡ συνένωσις τῶν διαφόρων σωμάτων τοῦ συστήματος, καὶ ὅτι διὰ τῆς συνενώσεως ταύτης τοσαύτη θερμότης θ' ἀναπτυχθῇ, ὥστε τὰ διάφορα σώματα θ' ἀποσυντεθῶσιν εἰς τὰ στοιχεῖα αὐτῶν, καὶ οὕτω θὰ σχηματισθῇ πάλιν ἡ ἀρχικὴ τοῦ συστήματος νεφέλη.

Ἐν Μονάχῳ. Ι. Η. ΠΟΛΙΤΗΣ.

1. Τὰ 99]100 τῶν ἀπολιθώσεων ἀνήκουσιν εἰς ἐκλιπόντα εἴδη.

2. Ἡ ἐλάττωσις τοῦ ὕδατος, ὡς καὶ τοῦ σπουδαιοτέρου τοῦ ἀέρος συστατικοῦ, τοῦ ὀξυγόνου, ἐξηγεῖται διὰ τῆς χρήσεως τῶν δύο τούτων πρὸς ἀποσύνθεσιν τῶν διαφόρων λίθων καὶ ἁλάτων.

1. Ὅτι ἡ σελήνη εἶνε ἤδη νεκρὰ ἀποδεικνύει μετὰ μεγάλης πιθανότητος ἡ παντελὴς ἔλλειψις ὕδατος ἐπὶ τοῦ δορυφόρου τούτου.

2. Οὐδένα λοιπὸν φόβον προσοχοῦς τῆς γῆς θανάτου ἔχει ἡ ἐπιστήμη, μάτην δὲ πολλαὶ εὐφάνταστοι κεφαλαὶ ζητοῦσι τὸ τέλος αὐτῆς ἐν τῇ συγκρούσει πρὸς κομήτην τινά. Τοιοῦτος θάνατος θὰ ἦτο ὁ μᾶλλον ἀπίθανος, ἵνα μὴ εἴπωμεν ἀδύνατος.

ΑΙ ΣΥΓΚΙΝΗΣΕΙΣ ΜΙΚΡΟΥ ΠΕΡΔΙΚΙΟΥ

Εἰξεύρετε ὅτι τὰ περδίκια πηγαίνουν πολλὰ μαζὶ καὶ φωλιάζουν μέσα εἰς τ' αὐλάκια, καὶ ἅμα ἀκούσουν τὸν παραμικρότερον θόρυβον πετοῦν ἐπάνω ἐξαφνικὰ καὶ σκορποῦν εἰς τὸν ἀέρα. Εἰς τὸ ἰδικό μας κοπάδι εἴμεθα πολλοί, ὅλοι ἀνοικτόκαρδοι, καὶ κατοικοῦμεν εἰς τὸν κάμπον κοντὰ εἰς τὴν ἄκραν ἑνὸς μεγάλου δάσους. Ἐγὼ ἀπὸ τότε ὅπου ἔννοιωσα τὸν ἑαυτόν μου, εἶμαι πολὺ εὐχαριστημένος ἀπὸ τὴν ζωήν. Μολαταῦτα κάτι τι μὲ ἀνησυχοῦσεν ὀλίγον, ἐκεῖνο τὸ τρομερὸ κυνήγι διὰ τὸ ὁποῖον αἱ μητέρες μας ἤρχισαν νὰ ὁμιλοῦν σιγὰ σιγὰ ἀναμεταξύ των. Ἕνας γερο-πέρδικος ἀπὸ τὸ κοπάδι μας, μοῦ ἔλεγε πάντα δι' αὐτό·

«Μὴ φοβεῖσαι, Κοκκινούλη—μὲ λέγουν Κοκκινούλη, διότι τὸ ῥάμφος μου καὶ τὰ πόδιά μου εἶνε κόκκινα·—μὴ φοβεῖσαι, Κοκκινούλη. Θὰ σὲ πάρω μαζί μου τὴν ἡμέρα ποὺ θ' ἀρχίσῃ τὸ κυνήγι καὶ εἶμαι βέβαιος ὅτι δὲν θὰ πάθῃς τίποτε».

Εἶνε πονηρὸς γερο-πέρδικος· ζωηρὸς ἀκόμη, μολονότι ἔχει μερικαὶς τρίχαις ἄσπραις ἐδῶ κ' ἐκεῖ. Ὅταν ἦταν πολὺ μικρὸς ἀκόμη, τὸν ἐπῆρε ἕνα σκάγι εἰς τὸ φτερὸ καὶ ἐπειδὴ ἀπ' αὐτὸ ἔγεινε κάπως βαρύς, κυττάει δύο φοραὶς ἐμπρός του πρὶν πετάξῃ, παίρνει καιρὸν καὶ δὲν πετᾷ ἀσυλλόγιστα. Συχνὰ μ' ἔπαιρνε μαζί του εἰς τὸ ἔμβασμα τοῦ δάσους. Ἐκεῖ πέρα εἶνε ἕνα 'σπητάκι, χωμένο μέσα 'ς ταῖς καστανιαῖς, ἄφωνο ὡσὰν ἔρημη φωλιά, καὶ πάντα κλειστό.

— Κύττα καλὰ αὐτὸ τὸ 'σπῆτι, μικρὲ, μοῦ ἔλεγεν ὁ γέρων· ὅταν ἰδῇς νὰ ἀναβαίνῃ καπνὸς ἀπὸ τὴν στέγη του, καὶ ἰδῇς τὴν θύρα του καὶ τὰ παράθυρά του ἀνοικτὰ, ἡ δουλειά μας πάγει ἄσχημα.

Ἐγὼ εἶχα ὅλην μου τὴν ἐμπιστοσύνην εἰς αὐτόν, διότι εἶξευρα ὅτι δὲν ἦτο τὸ πρῶτο κυνήγι ποὺ ἔβλεπε.

Πραγματικῶς, τὸ ἄλλο πρωί, μόλις ἔφεξε, ἀκούω κάποιον νὰ μοῦ φωνάζῃ σιγὰ σιγὰ εἰς τ' αὐλάκι.

—Κοκκινούλη, Κοκκινούλη!

Ἦτο ὁ φίλος μου γερο-πέρδικος. Τὸ βλέμμα του ἦτο κατατρομαγμένο.

—Ἔλα γρήγορα, μοῦ εἶπε, καὶ κάμε ὅ,τι κάμω ἐγώ.

Ἐπήγαν κατόπιν του μισοκοιμισμένος, καταρακυλῶντας ἀνάμεσα εἰς τοὺς βώλους τοῦ χώματος, χωρὶς νὰ πετῶ, σχεδὸν χωρὶς νὰ πηδῶ, ὡσὰν ποντίκι. Ἐπηγαίναμε πρὸς τὸ δάσος, καὶ περνῶντας εἶδα ὅτι ἡ καπνοδόχη τοῦ μικροῦ 'σπητιοῦ ἐκάπνιζε, τὰ παράθυρα ἦσαν ἀνοικτὰ καὶ ἐμπρὸς εἰς τὴν ὀρθάνοικτην θύραν ἕστεκαν ὠπλισμένοι οἱ κυνηγοὶ καὶ τριγύρω των ἐπηδοῦσαν οἱ σκύλοι. Ἐν ᾧ ἐπερνούσαμεν ἕνας κυνηγὸς ἐφώναξε:

—Τώρα τὸ πρωὶ ἂς κυνηγήσωμε εἰς τὸν κάμπο, τὸ ἀπομεσήμερο κυνηγοῦμε εἰς τὸ δάσος.

Τότε ἐκατάλαβα διατί ὁ γέρων μου σύντροφος μ' ἐπήγαινεν εἰς τὸ δάσος. Μολαταῦτα ἡ καρδία μου ἐκτυποῦσε δυνατὰ, πρὸ πάντων ὅσον ἐσυλλογιζόμην τοὺς δυστυχεῖς μας φίλους. Ἔξαφνα τὴν στιγμὴν ὅπου ἐμβαίναμεν εἰς τὸ δάσος, οἱ σκύλοι ἤρχισαν νὰ τρέχουν πρὸς τὸ μέρος μας·

—Σκύψε, πέσε προύμυτα, μοῦ εἶπεν ὁ γερο-πέρδικος κ' ἐξαπλώθη καὶ αὐτὸς εἰς τὸ χῶμα.

Ἐκείνην τὴν στιγμὴν δέκα βήματα μακρυά μας ἕνα ὀρτύκι κατατρομαγμένο ἤνοιξε τὸ ῥάμφος του καὶ τὰ πτερά του καὶ ἐπέταξε μὲ φοβισμένην φωνήν. Ἤκουσα ἕνα τρομερὸν κρότον καὶ μᾶς ἐσκέπασε μία σκόνη ποὺ εἶχε παράξενη μυρωδιὰ, κάταστρη καὶ καταζεστη, μολονότι ὁ ἥλιος μόλις εἶχε εὐγεῖ. Τόσος φόβος μὲ εἶχε πιάσει, ποὺ δὲν ἐμποροῦσα πλέον νὰ τρέξω. Εὐτυχῶς ἐμβήκαμεν εἰς τὸ δάσος. Ὁ σύντροφός μου ἐζάρωσε ὀπίσω ἀπὸ μίαν μικρὰν βαλανιδιά· ἐπῆγα κ' ἐχώθηκα κ' ἐγὼ κοντά του κ' ἐμείναμεν ἐκεῖ κρυμμένοι, κυτταζοντας ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ φύλλα.

Εἰς τὰ χωράφια αἱ τουφεκιαῖς ἔπαιρναν κ' ἔδιναν. Εἰς κάθε κρότο ἔκλειαν τὰ 'μάτια μου παραζαλισμένος· ἔπειτα ὅταν ἀπεφάσιζα νὰ τ' ἀνοίξω, ἔβλεπα τὸν ἀνοικτὸ καὶ γυμνὸ κάμπο, τοὺς σκύλους ποὺ ἔτρεχαν, ποὺ ἐσκάλιζαν εἰς τὰ χαμόκλαδα καὶ ἐστρεφογυρνοῦσαν ἀπ' ἐδῶ καὶ ἀπ' ἐκεῖ ὡσὰν τρελλοί. Ὀπίσω ἀπ' αὐτοὺς οἱ κυνηγοὶ ἐβλασφημοῦσαν, ἐφώναζαν· τὰ τουφέκια ἔλαμπαν εἰς τὸν ἥλιον. Μία στιγμὴ εἰς ἕνα μικρὸ σύννεφο καπνοῦ μοῦ 'φάνηκε πῶς εἶδα — μολονότι τριγύρω ἐκεῖ δὲν ἦτο κανὲν δένδρον—νὰ πετᾷ κάτι τι 'σὰν φύλλα ποὺ σκορπιῶνται. Ἀλλ' ὁ γέρων μου σύντροφος μοῦ εἶπε ὅτι ἦσαν πτερὰ καὶ πραγματικῶς ἑκατὸ βήματα ἐμπρός μας ἕνα ὡραῖο στακτερὸ περδίκι ἐκυλίσθηκε μέσα 'ς τ' αὐλάκι μὲ ἀναποδογυρισμένο καὶ αἱματωμένο κεφάλι.

Ὅταν ὁ ἥλιος ἔγεινε πολὺ ζεστὸς καὶ ἀνέβη πολὺ ὑψηλὰ, αἱ τουφεκιαῖς ἔπαυσαν διὰ μιᾶς. Οἱ κυνηγοὶ ἐπέστρεψαν εἰς τὸ 'σπητάκι των ὅπου ἠκούετο νὰ τρίζῃ ἡ φωτιὰ ποὺ εἶχαν ἀνάψει ἀπὸ κλήματα. Εἰς τὸν δρόμον ὡμιλοῦσαν ἀναμεταξύ των, μὲ τὸ τουφέκι εἰς τὸν ὦμον κ' ἐλογαριάζαν πόσα ἐσκότωσαν ὁ καθεῖς, ἐν ᾧ οἱ σκύλοι ἤρχοντο ἀπὸ 'πίσω κατακουρασμένοι, μὲ κρεμαστὴ γλῶσσα. . .

— Πᾶνε νὰ φάγουν, μοῦ εἶπεν ὁ σύντροφός μου, ἂς κάμωμε κ' ἡμεῖς τὸ ἴδιο.

Καὶ ἐμβήκαμεν εἰς ἕνα χωράφι ἀραβοσίτου, ποὺ ἦτο ἐκεῖ κοντὰ εἰς τὸ δάσος. Ὡραῖοι φασιανοὶ ἑτοιμοποῦσαν ἐδῶ κ' ἐκεῖ κ' ἐχαμήλωναν

τὸν κόκκινον λόφον των ἀπὸ τὸν φόβον μὴν τοὺς ἰδοῦν. Ἄ! τώρα ἦσαν ὀλιγώτερον ὑπερήφανοι ἀπὸ ἄλλαις φοραῖς. Ἐν ᾧ ἔτρωγαν μᾶς ἐρωτοῦσαν ἂν ἐσκοτώθη κανεὶς ἀπὸ τοὺς ἰδικούς των. Εἰς αὐτὸ τὸ μεταξὺ οἱ κυνηγοὶ εἰς τὸ τραπέζι των ἤρχισαν νὰ κάμουν θόρυβον, ἠκούαμεν ὅτι ἐτσίγκριζαν τὰ ποτήριά των καὶ ἐτίναζαν τοὺς φελοὺς τῶν φιαλῶν. Ὁ γέρων ἐσκέφθη ὅτι καιρὸς ἦτο νὰ πᾶμε νὰ κρυφθοῦμε.

Ἐκείνην τὴν ὥραν θὰ ἐνόμιζε κανεὶς ὅτι τὸ δάσος ἐκοιμᾶτο. Ὁ μικρὸς λάκκος ὅπου ἐπήγαιναν καὶ ἔπιναν τὰ ζαρκάδια ἦτο ἡσυχος. Κανένας λαγὼς δὲν ἐφαίνετο μέσα εἰς τὸ θροῦμπι. Μόνον ἔνοιωθε κανεὶς μίαν μυστηριώδη ἀνατριχίλαν ὡσὰν κάθε φύλλον, κάθε χορτάρι νὰ ἔκρυπτε μία ζωὴν ποὺ ἐκινδύνευεν. Εἰς τὸ δάσος εὑρίσκονται πολλαὶ κρυψώναις, τρύπαις, θάμνοι, ἀγκάθια, λάκκοι. Νὰ εἰπῶ τὴν ἀλήθειαν, ἐπροτιμοῦσα νὰ εἶμαι κρυμμένος μέσα εἰς μίαν τέτοιαν τρύπαν· ἀλλ' ὁ σύντροφός μου ἐπροτιμοῦσε νὰ μαίνωμεν εἰς τ' ἀνοικτά. Καὶ καλὰ ἐκάμαμεν, διότι οἱ κυνηγοὶ ἤρχοντο εἰς τὸ δάσος.

Ὦ! αὐτὴ ἡ πρώτη τουφεκιὰ εἰς τὸ δάσος, αὐτὴ ἡ τουφεκιὰ ποὺ ἔτρυποῦσε τὰ φύλλα ὡσὰν χαλάζι Ἀπριλίου, κ' ἔκαμε σημάδια εἰς ταῖς φλούδαις τῶν δένδρων! Ποτὲ δὲν θὰ τὴν λησμονήσω. Ἕνας λαγὼς τῶρριξε 'ς τὴν τρεχάλα ξερριζόνοντας ὅπου ἐπερνοῦσε τὸ χορτάρι μὲ τὰ τανυσμένα νύχια του. Δυὸ τρεῖς φασιανοὶ ἐπέταξαν βαρειά· θόρυβος ἠκούετο μέσα εἰς τὰ χαμηλὰ κλαδιά, εἰς τὰ ξηρὰ φύλλα, ἀπὸ ταῖς τουφεκιαῖς ἐκείναις, αἱ ὁποῖαι ἐτάραξαν, ἐξύπνησαν, ἐτρόμαξαν ὅλα ὅσα ἔζοῦσαν εἰς τὸ δάσος. Οἱ τυφλοπόντικοι ἐχώνοντο μέσα εἰς τὰς τρύπας των. Ἕνας σκαντζόχοιρος εὐγῆκεν ἀπὸ τὸ κοίλωμα τοῦ δένδρου, ὅπου εἶχαμε ζαρώσει, ἔστρεφε γύρω τὰ βλακώδη του ἀμάτια, ἀκίνητα ἀπὸ τὴν τρομάραν. Αἱ πεταλοῦδαι, αἱ ἀγριομέλισσαι ἐπετοῦσαν κατατρομαγμέναι ἐδῶ κ' ἐκεῖ. Μία ἀκρίδα μὲ κατακόκκινα πτερὰ ἦλθεν ἀπὸ τὸν τρόμο της κ' ἐκάθησε κοντὰ εἰς τὸ ράμφος μου· ἀλλὰ κ' ἐγὼ εἶχα τέτοια τρομάρα ποὺ οὔτε τὴν ἐπείραξα.

Ὁ γέρων ὅμως ἦτο ἥσυχος. Εἶχε τὸν νοῦν του εἰς τὰ γαυγίσματα καὶ εἰς ταῖς τουφεκιαῖς καὶ ὅταν ἐπλησίαζαν, μοῦ ἔκαμνε νεῦμα κ' ἐπηγαίναμεν ὀλίγο μακρύτερα, ἐκεῖ ὅπου δὲν μᾶς ἔφθαναν οἱ σκύλοι, καὶ μᾶς ἔκρυπταν καλὰ τὰ πυκνὰ φύλλα. Μολαταῦτα μία φορὰ ἐνόμισα ὅτι ἐχαθήκαμεν. Τὸ μονοπάτι ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἔπρεπε νὰ περάσωμε τὸ ἐφύλαγεν ἕνας κυνηγὸς ἀπὸ κάθε ἄκρη. Ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος ἦτο ἕνας παλληκαρᾶς μὲ μαύραις φαβορίταις· εἰς κάθε κίνημα ποὺ ἔκαμε ἐβροντοῦσαν τὸ κυνηγετικό του μαχαῖρι, ἡ παλάσκα του, ἡ πυριτιδοθήκη του, χωρὶς νὰ λογαριάσω καὶ ταῖς ὑψηλαῖς γκέταις μὲ κομβία ποὺ τοῦ ἔφθαναν ἕως εἰς τὰ γόνατα καὶ τὸν ἔκαμναν ἀκόμη πειὸ ὑψηλό. Εἰς τὴν ἄλλην ἄκραν ἦτο ἕνας κοντὸς γέρων, ὁ ὁποῖος ἀκουμβοῦσεν εἰς ἕνα δένδρον κ' ἐκάπνιζεν ἡσυχα τὴν πίπαν του, καὶ 'μισόκλειε τὰ 'μάτια του ὡσὰν νὰ ἤθελε νὰ κοιμηθῇ. Αὐτὸν δὲν τὸν ἐφοβούμην, ἀλλὰ τὸν ἄλλον ἐκεῖ, τὸν ἄλλον. . .

— Δὲν νοιώθεις σὺ ἀπ' αὐτά, Κοκκινούλη, μοῦ εἶπε μὲ γέλοιο ὁ γέρων· καὶ χωρὶς φόβον μὲ φτερούγαις ἀνοικταῖς ἐπέταξε σχεδὸν ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ πόδια τοῦ τρομεροῦ κυνηγοῦ μὲ ταῖς φαβορίταις.

Καὶ ἡ ἀλήθεια εἶνε ὅτι αὐτὸς ὁ κακομοίρης ἦτο τόσον πολὺ δυσκίνητος μέσα εἰς ἐκείνην τὴν κυνηγετική του φορεσιά, εἶχε τόσον πολὺ τὸν νοῦν του εἰς τὸν ἑαυτόν του καὶ τὸν ἐπαρατηροῦσε μὲ καμάρι ἀπὸ 'πάνω ἕως κάτω, ὥστε ἕως ὅτου νὰ ξεκρεμάσῃ ἀπὸ τὸν ὦμόν του τὸ τουφέκι, τὰ σκάγια του δὲν μᾶς ἔφθαναν πλέον. Ἄ! ποὺ νὰ 'ξεύρουν οἱ κυνηγοὶ ὅταν θαρροῦν πῶς εἶνε ὁλομόναχοι εἰς μίαν ἄκραν τοῦ δάσους, πόσα μικρὰ 'μάτια τοὺς κατασκοπεύουν 'πίσω ἀπὸ τὰς βάττους, πόσα μικρὰ μυτερὰ ῥάμφη βαστοῦν τὰ γέλοια των διὰ τὴν ἀνεπιτηδειότητά των!

Ἡμεῖς ἐφεύγαμεν, καὶ ὁλοένα ἐφεύγαμεν. Ἐπειδὴ τὸ καλλίτερο ποὺ εἶχα νὰ κάμω ἦτο νὰ πηγαίνω κατόπιν εἰς τὸν γέρον μου, ἐπετοῦσα ὅπως ἐπετοῦσεν ἐκεῖνος, ἕτοιμος νὰ σταθῶ ἅμα σταθῇ ἐκεῖνος. Ἐμπρὸς εἰς τὰ 'μάτια μου ἔχω ἀκόμη ὅλα τὰ μέρη ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἐπεράσαμεν. πρὸ πάντων τὸ μεγάλο ἐκεῖνο πράσινον παραπέτασμα ἀπὸ βαλανιδιάις, ὅπου μοῦ ἐφαίνετο ὅτι ἔβλεπα παντοῦ κρυμμένον τὸν θάνατον, καὶ τὸν στενὸν δρόμον ὁποῦ ἡ μητέρα μου Πέρδικα μᾶς εἶχε εὐγάλει τόσαις φοραῖς περίπατον εἰς τὸν ἥλιον τοῦ Μαΐου, ὅπου ἐπηδούσαμεν ἐν ᾧ ἐτσιμπούσαμεν τὰ κόκκινα μυρμήγκια ποὺ ἐσκαρφάλωναν εἰς τὰ πόδια μας, ὅπου ἀπαντούσαμε μικροὺς ἀνοστονδυμένους φασιανούς, βαρεῖς 'σὰν κοτόπουλα, ποὺ δὲν κατεδέχοντο νὰ παίξουν μαζί μας.

Τὸν εἶδα ὡσὰν εἰς τὸ ὄνειρόν μου τὸν στενὸν ἐκεῖναν δρόμον τὴν στιγμὴν ὅπου ἕνα 'λάφι ἔτρεχεν εἰς αὐτὸν μὲ τὰ ὑψηλὰ λιγνά του πόδια. Ἔπειτα εἶδα τὴν μικρὰν λίμνην ὅπου ἔρχονται τὰ πουλιὰ κοπαδιαστά, ὅλα μ' ἕνα πέταγμα, νὰ πιοῦν νερὸ καὶ νὰ πιτσιλισθοῦν μὲ μικραῖς σταλαγματιαῖς, ποὺ κατρακυλοῦν ἐπάνω εἰς τὰ γυαλιστερὰ πτερά των. . . Εἰς τὴν μέσην τῆς μικρᾶς λίμνης ἦσαν κάτι μικραῖς πυκναῖς σκλήθραις καὶ ἐκεῖ ἐπήγαμε νὰ κρυφθοῦμεν. Ἐκεῖ ἦτο ἀδύνατον νὰ μᾶς μυρισθῇ ἡ μύτη τῶν σκύλων. Μόλις ἐπέρασεν ἕνα λεπτὸ ἤλθεν ἕνα ζαρκάδι ποὺ ἐσύρετο εἰς τὰ τρία του πόδια καὶ ἄφινε ὀπίσω του κόκκινα σημάδια ἐπάνω εἰς τὰ χόρτα. Τόση λύπη μοῦ ἔκαμε ποὺ τὸ ἔβλεπα,

ὥστε ἔκρυψα τὸ κεφάλι μου κάτω ἀπὸ τὰ φύλλα, ἀλλὰ τὸ ἤκουα τὸ κακόμοιρο πληγωμένο ποὺ ἔπινε εἰς τὴν λίμνην φυσῶντας, καταφλογισμένο ἀπὸ πυρετόν.

Ἤρχισε νὰ βραδυάζῃ. Αἱ τουφεκιαῖς ἠκούοντο μακρυά, σπανιώτερα. Ἔπειτα ἔπαυσαν ὅλως διόλου. Τὸ κυνήγι εἶχε τελειώσει. Ἐπεστρέψαμεν σιγὰ σιγὰ εἰς τὸν κάμπον διὰ νὰ μάθωμεν τί ἀπέγειναν οἱ ἰδικοί μας. Ἐν ᾧ ἐπερνοῦσα ἐμπρὸς ἀπὸ τὸ ξύλινο 'σπητάκι εἶδα ἕνα τρομερὸ πρᾶγμα.

Εἰς τὴν ἄκραν μιᾶς τάφρου οἱ λαγοὶ μὲ τὴν κόκκινη προβιὰ, τὰ μικρὰ στακτερὰ κουνέλια μὲ τὴν κάτασπρη οὐρὰν ἦσαν 'ξαπλωμένα χάμου. Τὰ πόδια των ἡνωμένα ἀπὸ τὸν θάνατον ἐνόμιζες ὅτι ἐζητοῦσαν ἔλεος, τὰ σβυσμένα 'μάτια των ἐνόμιζες ὅτι ἐκλαιαν. Κοντὰ εἰς αὐτὰ ἐκείτοντο κόκκιναι πέρδικαις, στακτερὰ περδίκια, γερο-πέρδικοι ὡσὰν τὸν σύντροφό μου, καὶ 'φετεινὰ περδικάκια ποὺ εἶχαν ἀκόμη χνοῦδι κάτω ἀπὸ τὰ πτερά των 'σὰν ἐμένα. Ἐεύρετε τίποτε πειὸ λυπητερὸ ἀπὸ ἕνα πουλὶ 'πεθαμένο; Εἶνε τόσον ζωντανὰ τὰ πτερά! Σὲ πιάνει ἀνατριχίλα νὰ τὰ βλέπῃς μαζωμένα καὶ κρύα... Ἕνα μεγάλο καὶ εὔμορφο ζαρκάδι ἐφαίνετο 'σὰν νὰ ἐκοιμᾶτο καὶ ἡ τριανταφυλλιὰ του γλῶσσα εὔγαινεν ἔξω ἀπὸ τὸ στόμα ὡσὰν διὰ νὰ γλείψῃ ἀκόμη.

Καὶ οἱ κυνηγοὶ ἦσαν ἐκεῖ σκυμμένοι κ' ἐμετροῦσαν κ' ἐτραβοῦσαν πρὸς τὸ μέρος των τὰ 'ματωμένα πόδια, ταῖς σχισμέναις φτερούγαις, δίχως διόλου νὰ σεβασθοῦν τὰς νωπὰς ἐκείνας πληγάς. Οἱ σκύλοι, ποὺ τοὺς εἶχαν δέσει διὰ νὰ ἀναχωρήσουν, ἐκινοῦσαν ἀκόμη τὸ ῥύγχος των, ὡς νὰ ἑτοιμάζοντο νὰ ὁρμήσουν πάλι μέσα εἰς τὰ χαμόκλαδα.

Ὦ! ἐνῷ ὁ ἥλιος ἔδυεν ἐκεῖ κάτω καὶ αὐτοὶ ἀναχωροῦσαν κατακουρασμένοι, καὶ ἡ σκιά των ἔπιπτεν ἐπάνω εἰς τοὺς βώλους τοῦ χώματος καὶ εἰς τὰ μονοπάτια τὰ ὑγρὰ ἀπὸ τὴν βραδυνὴ δροσιά, πῶς τοὺς ἐκατάρωμην, πῶς τοὺς ἐμισοῦσα ἀνθρώπους καὶ ζῷα, ὅλην τὴν συμμορίαν!.. Οὔτε ὁ σύντροφός μου οὔτε ἐγὼ δὲν εἴχαμε τὴν δύναμιν νὰ χαιρετίσωμεν μὲ μιὰ φωνὴν τὴν ἡμέραν αὐτὴν ποὺ ἐτελείωνε.

Εἰς τὸν δρόμον μας ἀπαντούσαμεν κακόμοιρα ζῷα σκοτωμένα ἀπὸ ἕνα μολύβι τυχαίως, καὶ ἔμεναν ἐκεῖ ἀφημένα εἰς τὰ μυρμήγκια καὶ τοὺς τυφλοπόντικους, κίσσας, χελιδόνια, ποὺ τὰς εὗρε τὸ φαρμακερὸ μολύβι ἐν ᾧ ἐπετοῦσαν, καὶ ἦσαν ἐξηπλωμέναι ἀνάσκελα καὶ ἐτέντωναν τὰ μικρά των πόδια πρὸς τὴν νύκτα, ἡ ὁποία κατέβαινεν, ὅπως πάντοτε τὸ φθινόπωρον, κρύα καὶ ὑγρά. Ἀλλὰ περισσότερον ἀπὸ ὅλα σοῦ ἐσπάραζε τὴν καρδιὰ ν' ἀκούῃς εἰς τὴν ἄκραν τοῦ δάσους, εἰς τὸ λειβάδι, ἐκεῖ κάτω, πρὸς τὸ μέρος τοῦ ποταμοῦ ποὺ εἶνε γεμάτο ἀπὸ λυγαριαῖς, φωναῖς ποὺ νὰ προσκαλοῦν μὲ ἀγωνίαν, μὲ ἀπελπισίαν ἀγαπητὰ ὄντα καὶ νὰ μὴν ταῖς ἀποκρίνεται κανείς! . . .

(Alphonse Daudet). Α. Π. Κ.

ΑΙ ΕΡΓΑΤΙΔΕΣ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

Ὅστις τὴν πρωΐαν, μετὰ τοῦ ἡλίου τὴν ἀνατολὴν διέλθῃ τὴν Ὁδὸν Ἑρμοῦ, βλέπει γραφικὸν θέαμα. Ἐν ᾧ ἡ θορυβώδης ὁδὸς μόλις ἀφυπνίζεται καὶ που ὑπάλληλός τις φαίνεται ἀνοίγων τὴν θύραν καὶ τὰ παραθυρόφυλλα ἐμπορικοῦ, μικρὰ δ' ἀγέλη αἰγῶν γαλακτοφόρων χωρεῖ σκιρτῶσα καὶ σείουσα τοὺς κωδωνίσκους της, αἱ μικραὶ ἐργάτιδες, ῥάπτριαι τὸ πλεῖστον, ἐκ τῶν συνοικιῶν ἰδίᾳ τῆς Πλάκας καὶ τοῦ Ψυρρῆ παρελαύνουσι καθ' ὁμάδας, ὡς περδίκια, μεταβαίνουσαι εἰς τὸ ἡμερήσιόν των ἔργον. Βαδίζουσι γοργαί, ζωηραί, δροσεραὶ ὡς νὰ ἐλούσθησαν ἐν τῇ δρόσῳ τῆς πρωΐας, εὐσταλεῖς καὶ ἄβραι ἐξ ἥβης καὶ νεότητος, μὲ τὸ ἐκ *τσιτίου* ἢ προστύχου ἀλπαγᾶ φόρεμά των καὶ τὸ περισφίγγον κομψῶς καὶ ἀναδεικνύον τὸ πλαστικὸν τοῦ σώματός των ἐπανωφόριον, τὸν καστανόχρουν ψιάθινον πέτασόν των ἢ τὴν ἀσκεπῆ κεφαλὴν καὶ εἰς πλεξίδα καταρρέουσαν ἢ διὰ κτενὸς συγκρατουμένην κόμην. Εἶνε τόσον χαρίεσσαι, ὥστε ἀπορεῖ τις πῶς μὲ ποιάν τινα τῆς κόμης ἀνάδεσιν καὶ μόνην τὴν ἄσπιλον καθαριότητά των κατωρθοῦσι νὰ ἐπιδεικνύωσι τοιαύτην καλλαίσθητον φιλαρέσκειαν. Εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν κρατοῦσι μικρόν τι δέμα διὰ χειρομάκτρου ἢ ἐφημερίδος περιτετυλιγμένον· εἶνε τὸ ψωμί των· τὸ λιτόν των γεῦμα θὰ συμπληρώσῃ πέντε λεπτῶν τυρίον ἢ ἐλαῖαι ἐκ τοῦ παντοπωλείου τὴν μεσημβρίαν. Αἱ ταλαίπωροι! ἄ! ὄχι ταλαίπωροι· τὴν πτωχίαν αὐτῶν φέρουσι γενναιότατα καὶ ἀξιοπρεπέστατα, καὶ καθ' ὁδὸν, ὡς νὰ μὴ τὴν παρέλαβον μεθ' ἑαυτῶν ἀλλὰ τὴν ἐγκατέλιπον εἰς τὸν πτωχόν των οἰκίσκον, οὔτε τὴν δειλίαν της αἰσθάνονται οὔτε τὴν περιδεῆ συστολήν της. Τοὐναντίον γελῶσι καὶ ἀστειεύονται, περιέργως, ἀνησύχως στρέφουσαι τὴν κεφαλὴν, ἄλλαι χαμαὶ νεύουσαι τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀλλὰ πονηρῶς ὄπισθεν τῶν βλεφαρίδων κρατοῦσαι τὸ βλέμμα καὶ παρατηροῦσαι δίχως νὰ βλέπωσι. Αἱ ὡραιότεραι, βαδίζουσι πάντοτε εἰς τὸ μέσον τῆς ἐπὶ τῆς γραμμῆς πεντάδος ἢ ἑξάδος, ἄρχουσαι τοῦ ὁμίλου των, ὑψαύχενες, εὐθυτενεῖς, εὐτυχεῖς διότι τὴν καλλονήν των ἐπιβεβαιοῖ εἰς αὐτὰς καθ' ἑκάστην οὐ μόνον ὁ μικρὸς στρογγύλος καθρέπτης, ὁ κρεμώμενος εἰς τὸν τοῖχον καὶ κρυπτόμενος μετὰ στοργῆς εἰς τὸ θυλάκιον, ἀλλὰ καὶ τὸ θαυμαστικὸν ἐπιφώνημα τοῦ ὑπαλλήλου τοῦ ἐμπορικοῦ, ὅπερ τὰς συγκινεῖ ἡδέως ἐν ᾧ

δηθεν τὰς ἐξοργίζει. Ὦ ἔχουν δίκαιον νὰ εἶνε εὐτυχεῖς διὰ τὴν καλλονήν των αἱ δυστυχεῖς! Ἡ καλλονὴ εἶνε τὸ ὕψιστον ἰδανικὸν καὶ τῶν ἡγεμονίδων ἔτι καὶ νὰ μὴν εἶνε τῶν πτωχῶν αὐτῶν νεανίδων, ὧν ὁ μόνος πλοῦτος εἶνε αἱ καλλίτεχνοι γραμμαὶ τῆς μορφῆς των καὶ χρυσοῖ οἱ βόστρυχοί των καὶ μαργαρίται οἱ ὀδόντες των καὶ κοράλλια τὰ χείλη των;

Ἀλλὰ τὸ μέγιστον τῶν θελγήτρων των εἶνε ὅτι εὐωδιάζουσιν εἰσέτι οἰκογένειαν· τὸ ραπτικὸν κατάστημα δὲν ἀφαιρεῖ ἀπ' αὐτῶν τὸ *σπιτικὸν* τὸ *νοικοκυρέικον* ἐκεῖνο ἦθος, τὸ ὁποῖον κοσμεῖ τὰς κόρας τῶν οἰκογενειῶν. Δὲν ἔχουσι τὸ προπετὲς τοῦ βλέμματος καὶ τῆς γλώσσης, τῆς ἀναβολῆς καὶ τῶν κινήσεων τῶν ἀλλαχοῦ ραπτριῶν. Ὁμοιάζουσι πρὸς μαθητρίας· καὶ ὅταν τὸ ἑσπέρας, μετὰ ἑνδεκάωρον ἐργασίαν ἐν τῷ καταστήματι καὶ ὥρας μόνον ἀνάπαυλαν, σχολάζουσιν, οὐδὲν λείπει ἐκ τοῦ σχολάσματος παρθεναγωγείου, οὔτε ἡ πρὸ τῆς θύρας συνώστισις, οὔτε ἡ ἐκ τῆς ἀποτινάξεως τοῦ καμάτου καὶ τῆς ἀνακτήσεως τῆς ἐλευθερίας ἀγαλλίασις, οὔτε ὁ βόμβος καὶ ἡ ὁρμητικὴ ἔξοδος ὡς μελισσῶν ἀνοιγομένης τῆς κυψέλης, οὔτε ἡ βιαία κίνησις τῆς γλώσσης καὶ τοῦ σώματος μετὰ δέσμευσιν ἐπὶ ξυλίνου θρανίου, οὔτε ὁ πολιὸς πατήρ, ἢ ἡ γραῖα μήτηρ ἢ ὁ ἀδελφὸς οἱ ἀναμένοντες ἔξω τῆς θύρας ὅπως ὁδηγήσωσιν αὐτὰς οἴκαδε.

* * *

Αἱ πλεῖσται τῶν ραπτριῶν εἶνε πτωχαί· τῶν πλείστων τὸ χαμόγειον πληροῖ τὸ θλιβερὸν ἐκεῖνο ψῦχος, τὸ μέχρι τῆς καρδίας ψυχραῖνον καὶ μαρτυροῦν τὴν ἔλλειψιν ἀνδρὸς ἐν τῇ οἰκογενείᾳ· ὁ πατὴρ ἢ ἀπέθανεν ἢ εἶνε ἀνάπηρος· ὁ ἀδελφὸς ἢ *εὐγῆκε κακὸς* ἢ ἐνυμφεύθη καὶ μεριμνᾷ περὶ τῆς νέας του οἰκογενείας ἐγκαταλείπων εἰς τὴν τύχην της τὴν παλαιάν. Καὶ ἡ κόρη, ἡ μὴ γενομένη γυνὴ ἔτι, ἀναλαμβάνει νὰ γείνῃ ἀνήρ. Πολλάκις ἔχει καὶ μικρὰ ἀδέλφια, καὶ ὀλίγοι εἰξεύρουν τί θέλουν τὰ μικρὰ παιδία ν' ἀνατραφοῦν, καὶ πόσον σπαραξικάρδιον εἶνε νὰ τὰ βλέπῃς νὰ τρέμουν εἰς τὰ ῥουμπατάκια των καὶ νὰ σὲ παρατηροῦν, ὡς νεόσσια, μὲ βουλιμιῶντα, ἱκετευτικὰ βλέμματα. Ἀλλ' αὐτὴ ἡ κόρη, ἡ ῥάπτρια, τὰ οἰκονομεῖ ὅλα. Δι' αὐτῆς ἔχει ἔλαιον ὁ λύχνος, τίθεται ἐπὶ τοῦ μικροῦ πυραύνου ἡ χωματίνη χύτρα, καὶ ἀφ' οὗ διωχθῇ τὸ ῥῖγος καὶ ἡ πεῖνα φαιδρύνεται ὀλίγον τὸ κατηφὲς των ὑπόγειον. Ἀλλ' οἱ ταλαίπωροι δάκτυλοί της, οἱ νυχθημερὸν κινούμενοι, οἱ ταλαίπωροι ὀφθαλμοί της οἱ νυχθημερὸν κύπτοντες ἐπὶ τοῦ ῥαψίματος — διότι διὰ νὰ ἐπαρκῇ εἰς τὰς δαπάνας των ἐργάζεται καὶ τὴν νύκτα—κουράζονται, ἀποκάμνουν, καὶ θὰ ἐπταμάτων ἄκαμπτοι, καὶ θὰ ἔκλειον βαρεῖς, ἂν ἡ ἡσυχος ἀναπνοὴ τῶν ὑπνούντων ἀδελφίων της καὶ τῆς ἀποκοιμηθείσης τέλος ἀσθενοῦς μητρός της δὲν τῇ ἐψιθύριζε μέχρι τοῦ βάθους τῆς ψυχῆς της:

—Κοιμούμεθα διότι ἀγρυπνεῖς σύ· δὲν τρέμομεν διὰ τὸ ψωμὶ τῆς αὔριον, διότι θὰ τὸ προμηθεύσῃς σύ· ζῶμεν διότι ἐργάζεσαι σύ· εἰς σὲ ἐλπίζομεν. Τόσαι ἐλπίδες δὲν εἰμποροῦν ν' ἀποτελέσουν ἓν θάρρος; Ἐργάζου!

Καὶ ἐργάζεται· ἀλλ' ἕως ὅτου νὰ γείνῃ ἱκανὴ νὰ κερδίζῃ δύο δραχμὰς τὴν ἡμέραν ὁποίαν ὀδυνηρὰν καὶ ἀθλίαν μαθητείαν διῆλθε! Ποσάκις ἐπέστρεψε μὲ κενὰς τὰς χεῖρας, χωρὶς λεπτὸν κἂν, ὅτε ἦτο *μικρὴ* καὶ δὲν ἠμείβετο διόλου, ἢ μόνον διὰ καμμιᾶς δεκάρας διὰ τὰ φορέματα τὰ ὁποῖα ἐπήγαινεν ἀπὸ τοῦ καταστήματος εἰς καμμίαν οἰκίαν. Ὦ! τί τρομερὰς νύκτας διῆλθον τότε! Ἀλλ' αὐτὰ παρῆλθον· κατὰ μικρὸν ἀπὸ 50, 80 λεπτῶν, ἀπὸ μιᾶς δραχμῆς τὸ ἡμερομίσθιον αὐτῆς ἀνῆλθεν εἰς 2 δραχμάς. Τώρα ἡ ἀσθενὴς μήτηρ δὲν ἐργάζεται πλέον· δύναται ν' ἀσθενῇ ἡσύχως· ἡ μήτηρ ἔγεινε μάμμη καὶ ἔγεινεν αὐτὴ ἡ μήτηρ· καὶ πόσον γενναία μήτηρ! ἡ ψυχή της ἐστομώθη ἐν τῇ δυστυχίᾳ, ἡ ἐργασία, ἡ ἀφοσίωσις περιεθωράκωσε τὴν τιμήν της, καὶ ὅταν τῇ ψιθυρίζουν, κατὰ τὴν διάβασίν της τὴν πρωΐαν ἢ τὴν ἑσπέραν, λέξεις χυδαίως φιλόφρονας, πόσον μακρὰν εἶνε ὁ νοῦς της ἀπὸ αἰσθήματα τῶν ὁδῶν καὶ βλέμματα αὐθάδη!

* * *

Ἄλλαι εὑρίσκουσι γλυκυτέραν τὴν πτωχίαν των· εἶνε ὀρφαναί· ἐργάζονται μόνον δι' ἑαυτάς, ἢ ἂν ἔχωσι μητέρα πλύνει καὶ αὐτὴ ἢ πλέκει περιπόδια· διὰ τοῦτο δὲν ἀγρυπνοῦσι τὴν νύκτα· δὲν ἐκνευρίζονται ὑπὸ τῆς ἐργασίας· ὅταν δὲ μάθωσι καλὰ νὰ κόπτωσι καὶ νὰ ῥάπτωσιν ἀποσύρονται εἰς τὴν ἀπόκεντρον συνοικίαν των, κολλῶσιν ἓν *φιγουρίνι*, ἔκ τινος περιοδικοῦ τοῦ συρμοῦ, ἔξω τοῦ παραθύρου των, καὶ ἀνακηρύττονται *μοδίστραι* διὰ τὰ φορέματα τῆς γειτονείας.

Ἄλλαι εὐτυχέστεραι, ἀντιστρόφως πρὸς τὰ πτηνὰ τὰ μεριμνῶντα μόνον περὶ τροφῆς καὶ οὐχὶ περὶ ἐνδυμασίας, δὲν ἐργάζονται διὰ νὰ ζήσωσιν, ἀλλὰ διὰ νὰ ἐνδυθῶσιν· ὑπάρχουσιν ἄλλαι χεῖρες, χεῖρες ἀνδρικαί, ἐργαζόμεναι διὰ τὸν ἀρτοπώλην, τὸν παντοπώλην καὶ τὸν κρεοπώλην ἔτι· αὐταὶ ἐργάζονται διὰ τὴν προῖκά των, καὶ ὅ,τι κερδίζουν μεταβάλλεται εἰς ἀσπρόρουχα, ἐσθῆτας, περιπόδια, τρίχαπτα, ταινίας, ἐπιμελῶς τοποθετούμενα ἐντὸς παλαιοῦ κιβωτίου, ἄχρις οὗ ἀγορασθῇ καινουργὲς διὰ τῶν αὐτῶν χρημάτων· ἐργάζονται μετὰ παλμῶν διὰ τὸ μέλλον των, τὸ ὁποῖον ἐνδομύχως εὔχονται νὰ εἶνε ὅσον τὸ δυνατὸν ὀλιγώτερον μέλλον καὶ περισσότερον παρόν. Καὶ διατί ὄχι; διέρχονται τόσα νυμφικὰ φορέματα διὰ τῶν χειρῶν των, δὲν εἶνε δίκαιον νὰ διέλθωσι καὶ τὰ ἰδικά των; Καὶ ἐπὶ τέλους ἀξιοῦνται ἑνὸς τῶν μεγίστων πρὸς πτωχὴν κόρην ἐπαίνων, ὅταν, ὑπὸ τὰ στέφανα, παρὰ νεαρόν τινα ἐργάτην ἐν μέσῳ τῶν συγκινήσεων τοῦ γάμου, ἀκούσωσι γειτόνισσάν τινα νὰ ψιθυρίζῃ εἰς μίαν ἄλλην ὅτι *τὴν προῖκά της τὴν ἔκαμε μὲ τὸ βελόνι της*.

Ἄλλαι, ἔτι εὐτυχέστεραι, ἔχουσιν ἱκανῶς εὐπόρους γονεῖς· ἔχουσιν ἰδίαν οἰκίαν, ἔχουσι κτήματα, ἀλλ' αἱ μητέρες των τὰς στέλλουν εἰς καλήν τινα *μοδίστραν* διὰ νὰ γείνουν *οἰκοκυραί*· ναί, διὰ νὰ γείνουν οἰκοκυραί· νὰ μάθουν νὰ κόπτουν, νὰ ῥάπτουν — διὰ τῶν χειρῶν ἐννοεῖται καὶ ὄχι διὰ τῆς γλώσσης — νὰ προσθέσουν καὶ κάτι τι εἰς τὴν προῖκά των—τὸ *μηδὲν ἄγαν* δὲν ἰσχύει ἐπὶ πολλῶν πραγμάτων, ἰδίᾳ δ' ἐπὶ προικός— νὰ γείνουν ἐπιδέξιαι, νὰ ἐξυπνήσουν· θεωροῦσι τὸ ραπτικὸν κατάστημα ὡς πρακτικόν τι κοινωνικὸν σχολεῖον.

* * *

Καὶ πράγματι ἀναπτύσσονται· μανθάνουν νὰ ὁμιλῶσι καλλίτερον· ἐρχόμεναι εἰς συναφειαν πρὸς τόσας κυρίας, εἰσερχόμεναι εἰς τόσας οἰκίας πρὸς δοκιμὴν φορέματος ἢ ἄλλην παραγγελίαν, βλέπουσιν, ἀκούουσιν, ἀποκτῶσι τὸ ἦθος ἐκεῖνο τῆς συμπεριφορᾶς, τὸ τεχνητῶς ἐκεῖνο ἀβρόφρον τῶν ὑπαλλήλων τῶν ἐμπορικῶν προκριτότερον πάντως τῆς τραχείας ἀκαμψίας των· ἰδίᾳ δ' ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἡμῶν, ἐν ᾗ ἡ ἀνατροφὴ συμπληροῦται διὰ τῆς μιμήσεως, ἐνῇ ἡ τάξις μορφοῦται συχνὰ ἐν τῷ χρηματοκιβωτίῳ, ἐν ᾗ ὁ πλοῦτος πολλάκις ἀργὰ ἐρχόμενος ἀνατινάσσει τινὰς ὅλως ἀπαρασκεύους εἰς τὴν ἀριστοκρατίαν καὶ ἀναγκάζει αὐτοὺς νὰ μάθωσι κατεσπευσμένως ὅσα προφθάσωσι, διατί νὰ μὴ μιμῶνται, καὶ παρῳδῶσι πολλάκις, τὴν καλὴν συμπεριφορὰν καὶ αἱ ῥάπτριαι ὡς τόσαι ἄλλαι; Μανθάνουσι λοιπὸν νὰ διευθετῶσι μετὰ καλλαισθησίας τὰ ἔπιπλά των, νὰ κυκλοφορῶσι δεξιῶς τὰ ψευδῆ τῶν προσαγορεύσεων νομίσματα, νὰ ἐνδύωνται κομψότατα, γνωρίζουσαι ἐκ στήθους, ἐκ τοῦ ἐπαγγέλματός των, ὅλην τὴν ξενικὴν τοῦ συρμοῦ φρασεολογίαν καὶ τὰς *γαρνιτούρας* καὶ τοὺς *πιτσέδες* καὶ τὰ *βολάν* καὶ τόσα ἄλλα τὰ ὁποῖα πληροῦσι τὸ στόμα—οἴμοι καὶ τὴν κεφαλήν! —τόσων καλῶν κυριῶν.

Ἀναπτύσσονται λοιπόν· ἡ δ' ἀνάπτυξίς των ἔχει τὸ καλὸν ὅτι εἶνε μεταδοτική· ὅλη ἡ οἰκογένεια αἰσθάνεται τὴν ἐπίδρασιν αὐτῆς· ἀπαλύνουσι κατὰ μικρὸν τὴν τραχεῖαν ἐπιδερμίδα τῆς ἰθαγενοῦς Πλακιώτισσας· ἐνδύουσι κομψότερον τὰς ἀδελφάς των· εἰσφέρουσι καθ' ἑσπέραν τὴν κτηθεῖσαν καλλαισθησίαν, ὅπως τὸ ἡμερομίσθιόν των· διὰ τῶν ὑποδημάτων αὐτῶν φέρουσιν εἰς τὴν οἰκίαν των τὴν κόνιν τῶν μεγάλων οἰκιῶν.

* * *

Δὲν ἐπιχειροῦμεν ἐνταῦθα ν' ἀναλύσωμεν ἂν καὶ παρ' ἡμῖν ἡ πολυτέλεια, ἐξ ἧς καὶ ἐν ᾗ ζῶσιν αἱ ῥάπτριαι ἀποτόμως μεταπίπτουσαι τὸ ἑσπέρας εἰς τὴν πτωχίαν των, δὲν ἀναπτύσσῃ παρ' αὐταῖς τὴν δίψαν τῆς ἀποκτήσεώς της· ἂν ὁ πλοῦτος, οὗ ἐφάπτονται αἱ χεῖρές των, δὲν κατατρίβῃ τοὺς χαρακτῆρας αὐτῶν· ἂν τὰ μεταξωτὰ καὶ τὰ σηρικὰ καὶ τὰ βελοῦδα ἐφ' ὧν κύπτουσιν ἀπὸ πρωΐας δὲν ἀποτυπῶνται ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ αὐτῶν περιπατοῦντα τὴν νύκτα περὶ τὸ προσκεφάλαιόν των ἐν τῷ πενιχρῷ των δωματίῳ· ἂν ἡ διαφθορὰ—ὡς ἐπιδημία τῆς ψυχῆς—δὲν διαδίδηται ἡ πᾶσα ἐπιδημία ἐκ τῆς συμπυκνώσεως ἄνευ ἐποπτείας αὐξηροτάτης αὐτῶν· ἂν αἱ χεῖρές των ἐργάζονται ἐνίοτε οὐχὶ διὰ τὴν αἰδῶ καὶ τὴν ἠθικήν, καὶ τὸ εἰξεύρουσι πολλάκις, καὶ λάθρα, πονηρῶς παρακεκινδυνευμένα ὑποψιθυρίζουσιν οἰκογενειακὰ ἀνέκδοτα· ἂν ἡ ὁδὸς ἔξω καὶ αἱ ἄμαξαι καὶ ἡ ἐπ' αὐτῆς ἐποχουμένη ἀναιδὴς πολυτέλεια δὲν συμπληρῶσι διὰ τοῦ κακοῦ παραδείγματος τὴν ἰλιγγιασιν· ἂν ἀποκαμοῦσαι νὰ ἐργάζωνται διὰ τὴν πολυτέλειαν τῶν ἄλλων δὲν ἀποφασίζωσι τέλος νὰ ἐργασθῶσι διὰ τὴν ἰδικήν των, ἂν δὲν ὀλισθαίνωσι, δὲν πίπτωσιν.

Ταῦτα εἶνε ἀντικείμενον ἄλλης μελέτης. Ἀλλ' ἐνταῦθα ὀφείλομεν νὰ εἴπωμεν ὅτι τὸ δάπεδον τῶν ραπτικῶν καταστημάτων παρ' ἡμῖν δὲν εἶνε τόσον ὀλισθηρὸν ὅσον ἀλλαχοῦ, ὅτι ἡ κοινωνικὴ ἡμῶν κατάστασις δὲν ἐξωθεῖ εἰς χειραφέτησιν ἀπὸ τῶν οἰκογενειῶν τὰς ἐκ τῶν χειρῶν των ποριζομένας τὸν ἄρτον αὐτῶν νεανίδας, ἀρκοῦσαν χειραφέτησιν θεωρούσας ἤδη ὅτι δὲν μένουσι τεθαμμέναι ἐν τῷ μυχῷ τοῦ πατρικοῦ οἴκου, ἀλλ' ἐξέρχονται, διέρχονται διὰ τοῦ πλήθους, μεταβαίνουσι πρὸς ἀναζήτησιν ἐργασίας, ὅτι ἡ στατιστικὴ τῶν ἀτυχῶν πλασμάτων οὐδεμίαν ἰδιαιτέραν ἀποδεικνύει προδιάθεσιν, προπαρασκευὴν ἐν τῷ ἐπαγγέλματι τῶν ραπτριῶν.

* * *

Ἡ μόρφωσις λοιπὸν τοιαύτης ἐργατικῆς τάξεως καὶ παρ' ἡμῖν οὐ μόνον δυσμενῶς καὶ δυσπίστως δὲν πρέπει νὰ ὑποβλέπηται ὑπὸ τῆς κοινωνίας, ἀλλὰ τοὐναντίον προστατευτικῶς νὰ ἐνθαρρύνηται ὑπ' αὐτῆς. Αἱ ἐργάτιδες εἶνε τὸ ἥκιστα ἐπιβλαβὲς προϊὸν τῆς πολυτελείας.

Τὸ ἥκιστα ἐπιβλαβές; Μόνον; Αἱ ῥάπτριαι καὶ αἱ ἄλλαι ἐργάτιδες τῶν κλωστηρίων, μεταξουργείων, πιλοποιείων, τοῦ ἐργαστηρίου τῶν ἀπόρων γυναικῶν συναπαρτίζουσι κατὰ μικρὸν συντεταγμένην τάξιν γυναικῶν ἐργατικήν, ἀ-

ποχειροβίωτον· πολλαπλασιάζουσι τοὺς ἐργαζομένους βραχίονας, καθιστῶσιν ἀρτιωτέραν τὴν ὀλιγόχειρα ἡμῶν βιομηχανίαν, εἰσφέρουσιν εἰς τὰς χειροτεχνίας τὴν γυναικείαν ἐκείνην δεξιότητα, ἣν μάτην πειρῶνται νὰ συλλάβωσι διαφεύγουσαν οἱ χονδροὶ ἀνδρικοὶ δάκτυλοι. Καὶ μόνα ταῦτα ; ἡ ἐργασία, ἥτις εἶνε γυμναστικὴ τοῦ σώματος ἅμα καὶ τῆς ψυχῆς καὶ τοὺς χαρακτῆρας των κρατύνει, καὶ τὴν θέλησίν των καθιστᾷ ῥωμαλέαν, καὶ ἀντὶ τῆς ὠχρότητος τῶν χλωρωτικῶν ἐξ ἀδρανοῦς σκιατραφήσεως προσώπων διαχέει ἐπὶ τῶν παρειῶν αὐτῶν τὸ ῥοδόχρουν τῆς ὑγιείας· αἱ γυναῖκες αὗται γίνονται μᾶλλον ἄνθρωποι, διότι κατέρχονται ἐν τῇ ἐνεργῷ ζωῇ, κατανοοῦσιν αὐτὴν κάλλιον, ἐκ πόσων δ'ἐξ ἀγνοίας ἀπατῶν προφυλάσσονται ! Ἀποκτῶσι τὸ ἠθικὸν θάρρος τοῦ βίου ἐκ τῆς συναισθήσεως ὅτι δύνανται καὶ αὗται νὰ ὦσιν ἄτομα ἐν ἀνάγκῃ, ὅτι δὲν εἶνε ἀπαραίτητον νὰ στηρίζωνται ἐπὶ τοῦ βραχίονος τοῦ ἀνδρὸς ὅπως βαδίσωσιν. Καὶ ἐπὶ πᾶσι ἀντὶ νὰ σκωριῶσι παρερριμμέναι ἐν τῇ ὑγρασίᾳ τῆς σκιᾶς σφυρηλατοῦνται ὑπὸ τῆς ἐργασίας χρησιμότατα ἐλατήρια τῆς κοινωνικῆς μηχανῆς.

Ἂν δέ ποτε καταιγὶς ἐπισκήψῃ ἐπὶ τὴν οἰκογενειακὴν φωλεὰν—καὶ πόσον συχνὰ ἐπισκήπτει ἡ τρομερὰ αὕτη καταιγίς !—καὶ πλήξῃ τὸν πατέρα καὶ παραλύσῃ τὴν μητέρα καὶ ἐκφρενδονήσῃ εἰς τὸ χεῖλος τοῦ κρημνοῦ τὰ νεόσσια ἱλιγγιῶντα ἐπὶ τῷ μεγέθει τῆς συμφορᾶς, ἐγγὺς δ' ἐκεῖ ἀκούεται ὁ φοβερὸς θροῦς ἀπαισίων πτερύγων, καὶ τὰ νεόσσια πτήσσουσι, καὶ τὰ χνοάζοντα εἰσέτι πτερά των ἐπιφρίσσουσιν ἐκ τοῦ κινδύνου, ὦ τότε ἀντὶ ἀνανδρα ἐξ ἀπελπισίας, θεωροῦντα ἑαυτὰ ἀνίκανα πρὸς ἄμυναν, νὰ παραδοθῶσιν εἰς τὸν καταφθάνοντα ἅρπαγα, θὰ ἐνθυμηθῶσιν τί ἔπραξαν, τί πράττουσιν ἄλλα γειτόνων δένδρων νεόσσια, θὰ ἐννοήσουν ὅτι ἔχουσι τὴν πρὸς σωτηρίαν ἱκανότητα προσπεφυκυῖαν εἰς τοὺς ὤμους των, ὅτι εἶνε δυσχερέστατον μὲν καὶ ἐπίμοχθον καὶ ἀγωνιῶδες, — ἀλλὰ δυνατὸν ν' ἀνοίξουν, νὰ κινήσουν τὰς πτέρυγάς των, ἂν θέλουν νὰ σώσουν τὸ σῶμά των.

Αἱ πτέρυγες αὗται θὰ εἶνε αἱ χεῖρες τῶν πτωχῶν κορῶν.

Ἀρ. Π. Κουρτιδης.

Τὸ μῆκος ὅλων τῶν νῦν ἐν χρήσει ὑποβρυχίων καλωδίων ὑπερβαίνει τὰς 20,000 θαλασσίων μιλίων, ἡ δ' ἀξία αὐτῶν ἀνέρχεται εἰς 750,000,000 φράγκων περίπου. Μόνον διὰ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ διήκουσιν ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐννέα καλώδια, ὧν τὸ τελευταῖον ἐτέθη εἰς διάστημα 12 μόνον ἡμερῶν. Τριάκοντα ἀτμόπλοια εὑρίσκονται διαρκῶς ἐν ἐνεργείᾳ πρὸς ἐπανόρθωσιν καὶ τοποθέτησιν ὑποβρυχίων καλωδίων.

'Ο καθ' ἡμέραν βίος

ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΓΡΕΒΥ

Ἐκ παρισινῆς ἐφημερίδος ἐρανιζόμεθα τὰς ἑπομένας λεπτομερείας περὶ τοῦ βίου τοῦ προέδρου τῆς Γαλλικῆς δημοκρατίας ἐν τῇ ἐξοχικῇ αὐτοῦ οἰκίᾳ.

«Ὁ κ. Γρεβὺ ἐγείρεται καθ' ἑκάστην ἱκανῶς πρωΐ. Περὶ τὴν ἕκτην, ἄχρι τῆς ἑβδόμης ὥρας, σχεδὸν κανονικῶς, κατέρχεται εἰς τοὺς διαδρόμους τοῦ κήπου του καὶ κατευθύνεται κατὰ προτίμησιν πρὸς τὸν μύλον του. Διαλέγεται μετὰ τοῦ μυλωθροῦ οἰκειότατα, ἐξετάζει δὲ λεπτομερέστατα περὶ πάντων τῶν ἐν τῷ μύλῳ ἀπὸ τῆς προτεραίας συμβάντων.

»Μόνος ἐξέρχεται εἰς τὸν πρωϊνὸν τοῦτον περίπατον διαρκοῦντα μίαν ὥραν, ἐνίοτε δὲ καὶ πλέον· ἀλλά, συχνάκις, κατὰ τὴν ἡμέραν, αἱ σκέψεις του ἐπαναγονται εἰς τὸ αὐτὸ ἀντικείμενον καὶ ἐπανέρχεται εἰς τὸν μύλον· τὸν ἐπιδεικνύει εἰς τοὺς ἐπισκεπτομένους αὐτόν, ὡς καὶ τὰς ὑδραυλικὰς μηχανάς, ὡς ἀληθὴς δὲ ἰδιοκτήτης προσκαλεῖ αὐτοὺς εἰς θαυμασμὸν πασῶν τῶν βελτιώσεων, ὅσας εἰσήγαγεν ἐν τῷ θερινῷ του καταλύματι.

»Οὐδέποτε σχεδὸν ὁ κ. Γρεβὺ κάμνει περίπατον ἐκτὸς τοῦ κήπου του· δύο δὲ τὸ πολὺ ἢ τρεῖς φορὰς μόνον κατὰ τὴν αὐτόθι διαμονήν του ἐπισκέπτεται τὸν πατρικὸν οἶκον, ὅπου οἰκοῦσιν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ.

»Ὁ πρόεδρος τῆς δημοκρατίας δέχεται ἐπισκέψεις πρὸ τοῦ γεύματος, ἀπὸ τῆς ἑνάτης καὶ ἡμισείας ἢ δεκάτης ὥρας, καὶ τὸ ἀπόγευμα μέχρι τῆς ἑσπέρας. Πρὸς τοῦτο ἐγκαθίσταται, ὅταν ὁ καιρὸς εἶνε ὡραῖος, ἐπὶ μικροῦ ἐξώστου κειμένου ὄπισθεν τοῦ ἑστιατορίου του. Ἡ τοποθεσία εἶνε θελκτικωτάτη· ὑψηλὰ δένδρα πυκνόφυλλα κωλύουσι τὸν ἥλιον νὰ ῥίπτῃ φλογερὰς τὰς ἀκτῖνάς του, χωρὶς ὅμως νὰ ἐπιπροσθῶσιν εἰς τὴν θέαν τῶν θαυμασίων πέριξ τοπείων. Ἐπὶ τοῦ ἐξώστου εἰσὶ τοποθετημένοι σκίμποδες, καθέκλαι, τράπεζα, παρ' ᾗ κάθηται ὁ κ. Γρεβύ, κρατῶν σημειώσεις, ἂν παραστῇ ἀνάγκη, κατὰ τὸ διάστημα τῶν ἐπισκέψεων. Πάντες σχεδὸν οἱ μεταβαίνοντες εἰς ἐπίσκεψιν αὐτοῦ γίνονται δεκτοὶ ἀνεξαιρέτως· ἐν τούτοις ὅταν ὁ θυρωρὸς ἀναγγέλλῃ ἄγνωστόν τινα, ὁ πρόεδρος ἀποτείνει αὐτῷ συνήθως ταύτην τὴν ἐρώτησιν :

»— Φορεῖ καλὰ ἐνδύματα ;

»Ἡ ἐρώτησις αὕτη πιθανῶς μόνον σκοπὸν ἔχει νὰ παρασκευάσῃ ἀναλόγως τοῦ ξένου τὸν οἰκοδεσπότην, διότι, ὡς εἴπομεν, οὐδεὶς σχεδὸν ἀποπέμπεται.

»Αἱ ἐντεύξεις διαρκοῦσιν ὀλίγον, ὀλίγα λεπτὰ μόνον, καθ' ἃ ὁ πρόεδρος ἐλαχίστας μόνον προφέρει λέξεις. Ἐνίοτε ἐπὶ τοῦ ἐξώστου ἐκείνου φέρονται ποτήρια καὶ ζύθος, καὶ εὐθυμοτέρα, θορυβωδεστέρα ἐπακολουθεῖ διάχυσις. Ἀλλὰ παρετηρήθη ὅτι κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο σπανίως ἐδέξατο συμπότας ὁ μικρὸς ἐξώστης».

ΟΙ ΚΥΝΕΣ ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ

Τοῦ λοιποῦ οἱ προσωνυμαζόντες τοὺς Παρισίους «πόλιν τῶν δύο ἑκατομμυρίων ψυχῶν» πρέπει νὰ ἐπιλέγωσι «καὶ τῶν διακοσίων χιλιάδων κυνῶν», διότι πρό τινος ἐγένετο ἐν Παρισίοις ἡ ἀπογραφὴ τῶν τετραπόδων τούτων, οὐχί, ὡς ἐννοεῖ πᾶς τις ἐξ ἁπλοῦ περιεργίας αἰσθήματος, ἀλλὰ διότι καὶ οἱ κύνες ἀνυψώθησαν εἰς τὴν τάξιν τῶν φορολογουμένων.

Ὁ πρὸς τέρψιν (οὐχὶ βεβαίως καὶ τῶν γειτόνων) συντηρούμενος κύων ἀποφέρει εἰς τὸ κράτος δέκα φράγκα κατ' ἔτος, ὁ φρουρὸς δὲ κύων πέντε.

Ἀλλὰ τοσαῦται συμβαίνουσι καταχρήσεις, ὥστε ἡ διεύθυνσις τῶν ἐμμέσων φόρων μόλις εἰσπράττει τὸ ἥμισυ τοῦ ὀφειλομένου φόρου. Ἑκατὸν χιλιάδων μόνον κυνῶν καταβάλλεται ὁ φόρος, ἐν ᾧ ὑπάρχουσι διπλοῖ, παντὸς εἴδους, ἐν τῇ πρωτευούσῃ τῆς Γαλλίας. Πρὸς πρόληψιν λοιπὸν πάσης καταχρήσεως ἐλήφθη τὸ ἑπόμενον μέτρον·

«Ἐπειδὴ ἡ περὶ κυνῶν ἀστυνομικὴ διάταξις ὁρίζει ὅτι τὰ ζῷα ταῦτα πρέπει νὰ φορῶσι περιδέραιον σεσημειωμένα φέρον τὸ ὄνομα τοῦ κυνός, τοῦ ἰδιοκτήτου καὶ τὴν διεύθυνσιν αὐτοῦ, ὁ τελευταῖος οὗτος ὀφείλει προσερχόμενος νὰ καταβάλῃ τὸν φόρον, νὰ φέρῃ τὸ περιδέραιον τοῦτο, τὸ ὁποῖον θέλει σφραγισθῆ διὰ πεπυρακτωμένης σφραγῖδος ὑπὸ εἰδικοῦ ὑπαλλήλου. Ἐκ τούτου εὐχερῶς θὰ ἐννοῆται ἂν ἐξετελέσθησαν αἱ ἀναγκαῖαι διατυπώσεις, τῶν ἐλεγκτῶν δὲ τὸ ἔργον θέλει κατὰ πολὺ ἁπλοποιηθῆ».

Διὰ τοῦ νέου τούτου μέτρου αἱ εἰσπράξεις, καθὰ λέγεται, θ' αὐξήσωσιν ὑπὲρ τὸ ἑκατομμύριον. Ὥστε, καθὼς βλέπετε, τὸ πρᾶγμα ἀξίζει καὶ ὑπεραξίζει τὸν κόπον. Κ*.

ΤΗΛΕΓΡΑΦΟΙ ΕΝ ΕΥΡΩΠΗι

Τὸ διεθνὲς τηλεγραφικὸν γραφεῖον ἐδημοσίευσεν ἄρτι ἀπογραφὴν τῆς ἐκτάσεως τῶν τηλεγραφικῶν γραμμῶν τῶν διαφόρων κρατῶν τῆς Εὐρώπης. Τὰ ἐξαγόμενα τῆς ἀπογραφῆς ταύτης εἰσὶ τὰ ἑπόμενα :

Ἡ Γερμανία ἔχει τηλεγραφικὰς γραμμὰς ἐκτάσεως 260,680 χιλιομέτρων· ἡ Ῥωσσία 223,538 χιλιομέτρων· ἡ Γαλλία 211,607· ἡ Μεγάλη Βρετανία 197,715· ἡ Αὐστρία 92,527· ἡ Ἰταλία 89,150· ἡ Οὐγγαρία 54,852· ἡ Ἱσπανία 40,742· ἡ Σουηδία 29,879· τὸ Βέλγιον 27,922· ἡ Ἑλβετία 16,155· ἡ Νορβηγία 15,604· αἱ Κάτω Χῶραι 14,153· ἡ Πορτογαλλία 10,964· ἡ Ῥουμανία 8,662· ἡ Δανία 8,400· ἡ Ἑλλὰς 4,614· ἡ Βουλγαρία 3,400· ἡ Βοσνία 3,180· ἡ Σερβία 3,134· τὸ Λουξεμβοῦργον 536. Δ.—

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Χαρακτηριστικὸν τῆς ἐποχῆς μας.

Μεταξὺ δύο νεανιῶν :

— Νίκο, γιὰ κύτταξε τί ὡραία νέα ! Εἶνε ἡ κόρη τοῦ ὑπαλλήλου Μ*, ἡ θελκτικωτέρα καλλονὴ τῶν Ἀθηνῶν !

Ὁ Νίκος ἀδιαφόρως :

— Μὰ δὲν ἔχει πεντάρα, καὶ κόρη χωρὶς προῖκα εἶνε γιὰ 'μένα τὸ ἴδιο 'σὰν νὰ ἦταν ἀγόρι !

* * *

Ὁ Π* εἶνε τὸ τακτικὸν θῦμα τῶν δανειστικῶν τάσεων τῶν φίλων του, οἵτινες λαμβάνουσι χωρὶς ποτὲ νὰ τῷ ἀποδίδωσιν ὀβολόν. Προχθὲς βλέπει ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν διὰ δεκάτην ἴσως φορὰν ἕνα τῶν φοβερῶν τούτων διωκτῶν του, ὅστις αὐτὴν τὴν φορὰν τοῦ ζητεῖ —ὄχι, μεγάλο πρᾶγμα — εἴκοσι φράγκα μόνον.

Μὴ θέλων νὰ τοῦ ἀρνηθῇ ἐντελῶς ὁ Π* λέγει πρὸς αὐτόν :

— Ἄκουσε νὰ σοῦ 'πῶ, ἠύρα ἕνα μέσον ποὺ ἂν θέλῃς εἰμποροῦμεν σήμερον νὰ κερδίσωμεν ἀπὸ 10 φράγκα ὁ καθένας μας.

— Ἀλήθεια ! καὶ τί χρειάζεται νὰ κάμωμε δι' αὐτό !

— Ἁπλούστατον πρᾶγμα· δὲν ἔχομεν παρὰ νὰ ἀνοίξωμε τὸ χέρι καὶ σὺ καὶ ἐγώ. Ἰδοὺ, πάρε 10 φράγκα τὰ ὁποῖα σοῦ χαρίζω μὲ ὅλη μου τὴν καρδιὰ ἀντὶ νὰ σοῦ δανείσω 20. Ταυτοτρόπως κερδίζεις ἐσὺ τὰ 10 αὐτὰ φράγκα, καὶ ἐγὼ κερδίζω τὰ ἄλλα 10, τὰ ὁποῖα δὲν σοῦ δανείζω !

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Ἡ πεποίθησις ἣν ἔχει ὁ ἄνθρωπος εἰς τὴν ἀξίαν του καθιστᾷ αὐτὸν πράγματι ἄξιον, καὶ ἡ ἀπόφασις νὰ προοδεύσῃ εἶνε πολλάκις ἤδη πρόοδος.

Ὁ ἐγέμυθος ἄνθρωπος ἑλκύει πρὸς ἑαυτὸν τὰς ἐκμυστηρεύσεις τῶν ἄλλων. ὡς ὁ συμπεπυκνωμένος ἀὴρ ἑλκύει τὸν ἐλεύθερον ἀέρα.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ὁποῖα σημασία ἀποδίδεται παρ' ἄλλοις λαοῖς εἰς τὴν βράβευσιν τῶν ἀγαθῶν καὶ γενναίων πράξεων, οὐ μόνον συστηματικῶν σωματείων ἀλλὰ καὶ ἰδιωτῶν ἔτι προσερχομένων πρὸς ἐνθάρρυνσιν τῶν διαπραττόντων αὐτὰς καταφαίνεται ἐκ τοῦ ἑπομένου γεγονότος, ὅπερ ἐρανιζόμεθα ἐκ γαλλικῆς ἐφημερίδος·

Ἡ *Κοινὴ Σωτηρία* τῆς Λυὼν διηγεῖται ὅτι πρό τινων ἡμερῶν εἰς τὸ ταμιευτήριον τῆς πόλεως ταύτης παρουσιάσθη δεκατριετὴς παῖς ὅπως καταθέσῃ 500 φράγκα. Ἐπειδὴ δὲ ὑπ' οὐδενὸς συνωδεύετο ἐγγυητοῦ, οἱ ὑπάλληλοι ἠρώτησαν αὐτὸν δυσπίστως πόθεν εἶχεν ἀποκτήσει τὴν μεγάλην ἐκείνην ποσότητα, καὶ ἂν εἶχεν ἀποκτήσει αὐτὴν τιμίως.

Τὸ παιδίον ἀπήντησε μετὰ πολλῆς ἁπλότητος καὶ φυσικότητος, ὅτι ἡ ποσότης ἐκείνη εἶχε σταλῆ αὐτῷ ἐξ Ἀγγλίας ὑπ' ἀγνώστου φίλου πρὸς ἀμοιβὴν γενναίας πράξεώς του.

Ὁ παῖς οὗτος πράγματι Ἀντώνιος **Meziat** ὀνομαζόμενος ἔσωσε τὴν ζωὴν ὁμηλικός του κινδυνεύσαντος νὰ πνιγῇ ἐν καταρράκτῃ, ὃν ἐσχηματίζε ποταμός τις. Ὁ μικρὸς **Meziat** ἐπήδησε γενναίως εἰς τὸ βάραθρον καὶ ἔσωσε τὸν ἀγωνιῶντα παῖδα.

Ὀλίγας ἡμέρας ὕστερον ὁ νεαρὸς σωτὴρ ἔλαβεν ἐπιστολὴν ἐκ Σουθαμπτῶνος, περιέχουσαν γραμμάτιον τῆς Ἀγγλικῆς Τραπέζης εἴκοσι λιρῶν στερλινῶν, καὶ ἔχουσαν οὕτω:

«Παιδί μου,

»Ἀνέγνωσα προχθὲς εἰς μίαν ἀπὸ τὰς ἐδῶ ἐφημερίδας γραμμάς τινας διὰ σέ· δὲν εἰξεύρω ἂν θὰ λάβῃς τὸ μετάλλιον, τὸ ὁποῖον θὰ εἶνε ἡ μόνη δικαία ἀμοιβὴ πρὸς μικρὸν Γάλλον σώσαντα γενναίως τὴν ζωὴν ἄλλου μὲ κίνδυνον τῆς ἰδικῆς του.

»Τὸ ἐλπίζω. Ἐν τούτοις μοῦ ἐφάνη ὅτι θὰ εὐχαριστηθῇς ἂν μάθῃς ὅτι εἶνε καὶ ἐκτὸς τῆς πατρίδος σου κάποιος, ὁ ὁποῖος θέλει τὸ καλόν σου καὶ θὰ τὸ θέλῃ πάντοτε, διότι ἔδειξε τόσην γενναιότητα καὶ ἀφοσίωσιν, καθόσον μάλιστα αὐτὸς ὁ φίλος κατοικεῖ πολὺ μακρὰν, εἰς τὴν Ἀμερικήν!

»Σὲ παρακαλῶ νὰ δεχθῇς ἐκ μέρους του 500 φρ. ὡς δεῖγμα τῆς ὑπολήψεώς του, καὶ σὲ συμβουλεύω νὰ μὴ τὰ ἐξοδεύσῃς, ἀλλὰ νὰ τὰ καταθέσῃς εἰς τὴν Τράπεζαν, ὅπου ἴσως θ' αὐξήσουν μὲ τὸν καιρόν.

»Ἂν ἔχῃς καιρὸν καὶ εὐχαρίστησιν νὰ γράψῃς, ὁ φίλος σου θὰ λάβῃ μὲ πολλὴν εὐχαρίστησιν τὴν ἐπιστολήν σου, δὲν θὰ δυσηρεστεῖτο δὲ διόλου ἂν τοῦ στείλῃς καὶ τὴν φωτογραφίαν σου.

»*Ὁ φίλος σου*

»**Alfred Corning Clary**
»61 West Street à New-York».

Ἀνέκδοτον περὶ Γλάδστωνος.—Πρὸ ἱκανῶν ἐτῶν, καθ' ὃν χρόνον ὁ κ. Γλάδστων ἦτο ὑπουργὸς τῶν οἰκονομικῶν, ναυπηγός τις ἐμπειρότατος μὲν ἐν τῇ τέχνῃ αὐτοῦ, ἀλλ' ἁπλοϊκώτατος τοὺς τρόπους ἀνήρ, προσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ κ. **Lindsay**, μέλους τοῦ Κοινοβουλίου, ἐπιτετραμμένου δ' εἰδικῶς τὴν ἐπιμέλειαν τῶν συμφερόντων τῶν Ἄγγλων ἐφοπλιστῶν.

Ἐπειδὴ ὁ κ. **Lindsay** δὲν εὑρίσκετο οἴκοι, ὁ ναυπηγὸς ἀπεφάσισε νὰ τὸν περιμείνῃ, ἐν τῷ μεταξὺ δὲ χρόνῳ συνῆψε συνδιάλεξιν μετὰ κυρίου τινὸς ἐκεῖ εὑρισκομένου καὶ καταγινομένου νὰ ἀντιγράψῃ πίνακα τινὰ πλήρη ἀριθμῶν, ὃν ἐξέλαβεν ὡς ὑπάλληλον.

Κατευχαριστηθεὶς ἐκ τῶν εὐστοχωτάτων ἀπαντήσεων, ἃς ὁ ὑποτιθέμενος ὑπάλληλος ἔδιδεν εἰς πᾶσάν του ἐρώτησιν, προέτεινεν αὐτῷ ἐν τέλει νὰ τὸν προσλάβῃ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του ἐπὶ ἐτησίῳ μισθῷ 200 λιρῶν στερλινῶν. Εἰς ὃ ἐκεῖνος ἀπήντησεν ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ ἀποφασίσῃ πρὶν ἢ ζητήσῃ πρῶτον τὴν γνώμην τοῦ προϊσταμένου του.

Ἐν τοσούτῳ φθάνει ὁ κ. **Lindsay**, εἰς ὃν ὁ ἀγαθὸς ναυπηγὸς ἐπαναλαμβάνει τὴν πρότασίν του περὶ τοῦ ὑπαλλήλου.

— Πολὺ καλά, ἀπαντᾷ ὁ **Lindsay** μετὰ ἀταραξίας ὁμοίας πρὸς τὴν τοῦ ὑπαλλήλου του. Ὁ ὑπάλληλός μου πιστεύω ὅτι κολακεύεται πολὺ ἀπὸ τὴν προσφοράν σας, ἀλλὰ πρὶν συνάψητε συμφωνίαν, εἶνε ἀνάγκη νὰ γνωρίζητε τὸ ὄνομά του· μάθετε λοιπὸν ὅτι ἔχετε νὰ κάμετε μὲ τὸν ἐντιμότατον κύριον Οὐίλλιαμ Γλάδστωνα.

Ἦτο πράγματι ὁ ὑπουργὸς τῶν οἰκονομικῶν, ὅστις ἠσχολεῖτο νὰ λάβῃ στατιστικάς τινας σημειώσεις ἀναγκαιούσας αὐτῷ.

Ὑπολογισμὸς περίεργος:

Ὑπελόγισέ τις ὅτι, ἐὰν ἐτίθεντο εἰς τὴν σειρὰν κατὰ μῆκος αἱ 37,000 πλοῖαι ἐμπορικῶν ἄτινα κέκτηται ἡ Ἀγγλία, τὸ πρῶτον αὐτῶν θὰ εἰσήρχετο εἰς τὸν λιμένα τῆς Λισβόνης ἐνῷ τὸ τελευταῖον θὰ εὑρίσκετο ἔτι ἐν τῷ ναυστάθμῳ τοῦ Λονδίνου.

Κατὰ τὴν ἐπίσημον ἀπογραφὴν τῶν βελγικῶν ἀρχῶν ὁ πληθυσμὸς τοῦ Βελγίου ἀνήρχετο τῇ 31 Δεκεμβρίου 1882 εἰς 5,655,197 ψυχῶν. Ἐπὶ τοῦ προηγουμένου ἔτους ἀπογραφὴ ἀνεβίβαζε τὸν πληθυσμὸν εἰς 5,585,846, ἐξ οὗ γίνεται δῆλον ὅτι ἐν διαστήματι ἑνὸς ἔτους ὁ πληθυσμὸς ηὔξησε κατὰ 70,000 περίπου ψυχάς.

ΑΘΗΝΗΣΙ.—ΤΥΠΟΙΣ «ΚΟΡΙΝΝΗΣ» ΠΛΑΤΕΙΑ ΟΜΟΝΟΙΑΣ.